

**A DEBRECENI EGYETEM KOSSUTH LAJOS
GYAKORLÓ GIMNÁZIUMA ÉS ÁLTALÁNOS IS-
KOLÁJÁNAK**

HELYI TANTERVE

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

TANTÁRGYRA VONATKOZÓAN

DEBRECEN, 2020

TARTALOM

KIEMELT KÉPZÉSI CÉL- ÉS FELADATRENDSZER	3
7-8. évfolyam.....	3
9-10. évfolyam.....	4
11-12. évfolyam.....	5
HATÉVFOLYAMOS KÉPZÉS	7
MAGYAR NYELV	7
7. évfolyam	7
8. évfolyam	10
9. évfolyam	12
10. évfolyam	15
11. évfolyam	19
12. évfolyam	22
IRODALOM.....	24
7. évfolyam	24
8. évfolyam	31
9. évfolyam	39
10. évfolyam	48
11. évfolyam	61
12. évfolyam	74
ÖT ÉS NÉGY ÉVFOLYAMOS KÉPZÉS.....	85
Öt évfolyamos nyelvi előkészítő-s-tehetséggondozó osztály 1. évfolyama	85
9. évfolyam	90
10. évfolyam	94
11. évfolyam	98
12. évfolyam	102
9. évfolyam	105
10. évfolyam	119
11. évfolyam	132
12. évfolyam	145
KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK, MEMORITEREK	159
A középszintű érettségi vizsga témakörei magyar nyelvből:.....	161
A középszintű érettségi vizsga témakörei irodalomból:.....	161

KIEMELT KÉPZÉSI CÉL- ÉS FELADATRENDSZER

7-8. évfolyam

A hatévnyolcos képzés első szakasza még kapcsolódik az általános iskolai célokhoz és elvekhez. A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejezni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.

A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv és irodalom tanításának is lehetősége és feladata.

A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is. A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

9-10. évfolyam

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényeget kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és -alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.
- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.

- A képzésnek ebben a szakaszában már megszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, -elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket megszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önzonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. A feladat komplex: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire: kiemelt feladat a szövegértési és szövegelemzési, szövegértelmezési, szövegalkotási készségek, kompetenciák fejlesztése. Cél, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni, képesek legyenek önállóan használni a különböző adatbázisokat, forrásokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak.

Ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világ-irodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalom-

ban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkoznak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődnek erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

A képzési szakasz kiemelt céljai:

- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történelmi tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejezni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, portrékat több műnemben alkotó szerzőkről, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

HATÉVFOLYAMOS KÉPZÉS

MAGYAR NYELV

7. évfolyam

Óraszám: 36

	I. Szövegértési, szövegalkotási készségek felmérése, fejlesztése	Órakeret
A tananyag tartalma	Olvasási stratégiák A szövegfeldolgozás módjai Jegyzetelés Vázlatírási technikák	12
Ajánlott tananyag	A szöveg és kép összefüggése	4
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none">– Különbféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása– A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése– A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása– Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása– Reflektálás a szöveg tartalmára– Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átisméltése– Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával	
Fogalmak	vázlat, felelet, elbeszélés, leírás, jellemzés, kiselőadás	
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum	

	II. Helyesírási készségek fejlesztése	Órakeret
A tananyag tartalma	A szavak elválasztása és a szótagolás Az ige helyesírása	10

	<p>A tulajdonnév, köznév, melléknév helyesírása</p> <p>A j-ly a szavakban</p> <p>A mássalhangzók hangkapcsolódási törvényszerűségei</p> <p>Az egybe- és különírás szabályai</p> <p>Írásjelek, központosítás, idézés, dátum</p> <p>Idegen szavak helyesírása</p>	
Ajánlott tananyag	<p>Helyesírási szótárak és ellenőrző programok</p> <p>Az internetes szövegek helyesírása</p> <p>Eltérés a helyesírási normától, ennek stílushatása</p>	1
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – a szövegalkotás során alkalmazza a tanult helyesírási és szerkesztési szabályokat, használja a hagyományos és a digitális helyesírási szabályzatot és szótárt – az egyéni sajátosságaihoz mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkot szöveget 	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>	

	III. Kommunikáció, digitális írásbeliség fejlesztése	Órakeret
A tananyag tartalma	<p>A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói</p> <p>A személyközi kommunikáció</p> <p>A nem nyelvi jelek</p> <p>A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói</p> <p>A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre</p> <p>Médiaműfajok</p> <p>A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv</p>	12
Ajánlott tananyag	<p>A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés</p>	2

	<p>Megszólítások, magázódás, tegeződés, kapcsolattartás formái</p> <p>A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök</p> <p>A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei</p> <p>A reklámok hatása nyelvhasználatunkra</p> <p>Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése – A kommunikáció tényezői – A kommunikációs célok és funkciók – A kommunikáció jelei – A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusa – A kommunikációs kapcsolat illemszabályai – A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben – A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása – A szövegértési készség fejlesztése – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása – Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése – Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával – A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése – Vita- és érvelési kultúra elsajátítása – A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása 	

Fogalmak	kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai
Lehetséges mérés-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum

8. évfolyam

Óraszám: 36

	IV. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés (hangok, szavak, szófajok, összetett szavak)	Órakeret
Tananyag tartalma	A nyelv, mint jelrendszer A nyelvi szintek A magyar nyelv hangrendszere Hangkapcsolódási szabályszerűségek A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag) A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonzók Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	18
Ajánlott tananyag	A jelnyelvek (pl.: a siketek jelelése) Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival A hangok hangulata, hangszimbolika A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkcióik Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása A szófajváltás, a többszófajúság	5

	Torz mozaikszavak stílushatásai	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai – A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása – A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése – A főbb szóalkotási módok (szösszetétel, szóképzés) ismerete – Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása – Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata 	
Fogalmak	nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szófajok; szavak osztályozási szempontjai; egyszerű szó, összetett szó, mozaikszavak; hangalak és jelentés szerinti szócsoporthok, jelentésmező	
Lehetséges mérés-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>	

	V. Könyvtárhasználat	Órakeret
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A könyvtárak típusai és felépítése – Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken – Az információ keresésének, gyűjtésének alapvető technikái – A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata 	2 + 2
Fogalmak	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, hagyományos és digitális szövegek	

Lehetséges mérés-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>
---	--

9. évfolyam

Óraszám: 36

	I-II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek (szó szerkezetek, szóösszetételek, egyszerű és összetett mondat)	Órakeret
Tananyag tartalma	<p>I. A szó szerkezetek (szintagmák) alá-és mellérendelő szó szerkezetek fogalma, típusai</p> <p>II. A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai</p> <p>Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők</p> <p>Az összetett mondat</p> <p>Az alárendelő összetett mondatok</p> <p>A mellérendelő összetett mondatok</p> <p>A többszörösen összetett mondatok</p>	<p>4</p> <p>10+3</p>
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása – Kreatív nyelvi fejlesztés – A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei – A szó szerkezetek – A mondatrészek – A mondatok csoportosítása – Szórend és jelentés 	

	– Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is
Fogalmak	szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum

	III. A szöveg fogalma, típusai, szövegkohézió, a szövegkompozíció, szövegfajták, szövegértés, szövegalkotás	Órakeret
Tananyag tartalma	A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet A szöveg típusai, a szöveg szerkezete A szövegkohézió (lineáris és globális) A szöveg kifejtettsége Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv) Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták Az esszé A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél) Az intertextualitás A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében	12
Ajánlott tananyag	Szövegsemantika A szöveg és a szöveget kiegészítő, nem szövegszerű elemek (kép, ábra, táblázat, tipográfia) kapcsolata	4

	<p>Szöveg és vizualitás: képversek, konkrét költészet</p> <p>Intertextualitás: a szövegek transzformációi (pl. mém)</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése – A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban – A szövegelemző képességek fejlesztése – A szöveg fogalma, jellemzői – A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegyeségek – A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje – Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői – Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás 	
Fogalmak	<p>szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé</p>	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>	

10. évfolyam

Óraszám: 36

	IV. Szövegértési, szövegalkotási készségek fejlesztése	Órakeret
Tananyag tartalma	Szóbeli és írásbeli szövegértés és -alkotás fejlesztése A hivatalos és a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél írásának gyakoroltatása	8 + 3
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none">– A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése– A helyesírási készség fejlesztése– Helyesírási szótárak használatának tudatosítása– A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák– Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos– A hivatalos és a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél stb.– Az esszé	
Fogalmak	levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, esszé	
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum	

	V. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszék, szóképek, alakzatok	Órakeret
Tananyag tartalma	A stílus fogalma és hírértéke A stílus kifejező ereje Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus)	10

	<p>A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)</p> <p>Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés</p> <p>Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/)</p> <p>Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben</p>	
Ajánlott tananyag	<p>Mindennapi stilisztikánk: társadalmi elvárások és megnyilatkozásaink stílusa</p> <p>Stílusparódia</p> <p>Korstílusok, stílusirányzatok</p> <p>Az íráskép stilisztikai hatásai</p> <p>Egyéni szóalkotások stilisztikai hatása</p> <p>Összetett képrendszerek, képi hálózatok, jelképrendszerek</p>	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepének tudatosítása – A stiláris különbségek felfedeztetése – Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás – Stílusgyakorlatok – Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben – A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása – A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása – A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése – Szótárhasználat fejlesztése 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői – A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek – A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező – Motivált és motiválatlan jelentés – A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk – A mondat- és szövegjelentés
Fogalmak	<p>stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés</p>
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>

	VI. Retorika, beszédformák, beszéd felépítése	Órakeret
Tananyag tartalma	<p>A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma</p> <p>A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései</p> <p>A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik</p> <p>Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok</p> <p>Az érvelés módszere</p> <p>A retorikai szövegek kifejezőeszközei</p> <p>A kulturált vita szabályai</p> <p>A befolyásolás módszerei</p>	10
Ajánlott tananyag	<p>Retorika az ókorban</p> <p>Retorika a középkorban</p>	2

	<p>Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása</p> <p>A szójáték és a retorika</p> <p>Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában.</p> <p>Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban – A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése – Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése – A szónok tulajdonságai, feladatai – A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig – Az érv, érvelés, cáfolat megértése – Az érvelési hibák felfedeztetése – A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása – Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása 	
Fogalmak	retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>	

11. évfolyam

Óraszám: 36

	Pragmatika - a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	Órakeret
Tananyag tartalma	A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során A társalgás udvariassági formái A beszédaktus Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	7+1
Ajánlott tananyag	A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont Kommunikáció és pragmatika	3
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése – A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel – A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése 	
Fogalmak	megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv	
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum	

	I. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	Órakeret
Tananyag tartalma	A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés A beszéd mint cselekvés A nyelvcsaládok és nyelvtípusok	7
Ajánlott tananyag	A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában A nyelv szerepe a memória alakításában	2

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban – a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek – a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése – a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya – nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása
Fogalmak	Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>

	II. Szótárhasználat	Órakeret
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelv-művelő kézisztár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár 	2
Fogalmak	értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>	

	III. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelv-rokonság kérdései, nyelvemlékek	Órakeret
Tananyag tartalma	A magyar nyelv rokonságának hipotézisei A magyar nyelvtörténet korszakai Nyelvemlékek A szókészlet változása a magyar nyelv történetében Nyelvújítás	7+3
Ajánlott tananyag	A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára („család” és „fa” metaforák kritikája, újabb régészeti és genetikai adatok, stb.) A nyelvhasználat korszerű formái Nyelvi változások a Neumann-galaxisban	4
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése – A magyar nyelv rokonságának megismerése – Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban – Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével – Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése – Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata – A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása – A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése – A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái – A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek – A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom</i>) – A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása 	

Fogalmak	nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum

12. évfolyam

Óraszám: 32

	V. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	Órakeret
Tananyag tartalma	Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma Nyelvünk helyzete a határon túl Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés	10
Ajánlott tananyag	Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései	1
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása – A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése – A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése – A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata 	
Fogalmak	nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek	

Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>
--	--

	VI. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismételés	Órakeret
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköröknek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása – A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése 	10
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>	

	VII. Érettségi típusú szövegértés és szövegalkotás	Órakeret
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A tanult kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése	8 + 3
Fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése	
Lehetséges mérési-értékelési formák	Az érettségi mérési formáinak megfelelő eszközök: szövegértési teszt, szövegalkotás, szóbeli felelés	

IRODALOM

7. évfolyam

Óraszám: 72

	I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	A) Az irodalom és hatása Karinthy Frigyes: A cirkusz	2
	B) Szerzők, művek párbeszéde Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal	2
	C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)	3
	D) Műnemi-műfaji rendszer	1
Ajánlott tananyag	Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek) Irodalom és film Agatha Christie: Tíz kicsi néger	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none">– Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése– Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei– Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban	
Fogalmak	művészet, irodalom, esztétika, esztétikai minőség, szépirodalom, népszerű irodalom, lektűr, krimi, bestseller, fikció, a művészi világalkotás, művészi jelhasználat, nyelvi megalkotottság, narráció, elbeszélői szerepek, elbeszélői nézőpontok, a lírai beszédmód, beszédhelyzet, vershelyzet, intertextualitás, plágium, műnemek (líra, epika, dráma), műfaj, hangnem, szövegforma, befogadó, az olvasás mint világértés és önismeret	

Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>
--	---

	II. Műfaji alapismeretek I. Az epika	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) A kisépika</p> <p>a, mítosz</p> <p>a) Szemelvények a magyar hitvilágból</p> <p>Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)</p> <p>Irodalom és mozgókép: Jankovics</p> <p>Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>b) A görög mitológia</p> <p>A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése, Az olimposzi istenek</p> <p>A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)</p> <p>c) Egyéb teremtésmítosz</p> <p>Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p> <p>b, mese</p> <p>Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)</p> <p>c, intelem</p> <p>István király intelmei Imre herceghez (részletek)</p> <p>Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)</p> <p>d, levél</p> <p>Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)</p>	<p>8</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

	<p>e, novella</p> <p>Mikszáth Kálmán: A néhai bárány</p> <p>Jókai Mór: A nagyenyedi két fűz</p> <p>Karinthy Frigyes: Röhög az osztály</p> <p>B) A nagyepika – a regény</p> <p>Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák</p>	<p>4</p> <p>5</p>
Ajánlott tananyag	<p>a, mítosz</p> <p>Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa)</p> <p>Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek)</p> <p>Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)</p> <p>További görög mítoszok:</p> <p>Hésziodosz: Istenek születése (részletek)</p> <p>Hésziodosz: Munkák és napok (részletek)</p> <p>A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában</p> <p>b, mese</p> <p>Mátyás királlyá koronázása;</p> <p>Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró</p> <p>c, intelem</p> <p>Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)</p> <p>e, novella</p> <p>Mikszáth Kálmán: A Balóthy-domínium</p> <p>Móricz Zsigmond: Hét krajcár</p> <p>Móricz Zsigmond: A fillentő</p> <p>Jókai Mór: A huszti beteglátogatók</p> <p>B) A nagyepika – a regény</p> <p>Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös</p> <p>Irodalom és film kapcsolata</p> <p>Jókai Mór: A kőszívű ember fiai</p>	<p>8</p>

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése
Fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus, mítosz, monda, mese, intelem, levél, novella, elbeszélés, regény, kisregény, történet, elbeszélés, narrátor, beszélő
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	III. Műfaji alapozás II. A líra	Órakeret
A tananyag tartalma	<p>a, dal</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem</p> <p>b, epigramma</p> <p>Janus Pannonius: Pannonia dicsérete</p> <p>Kölcsey Ferenc: Huszt</p> <p>c, elégia</p> <p>Petőfi Sándor: Szeptember végén</p> <p>Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz</p> <p>d, óda, himnusz</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz</p> <p>Vörösmarty Mihály: Szózat</p>	7

Ajánlott tananyag	néhány népdal felelevenítése Kossuth-nóta József Attila: Kedves Jocó! Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról Kölcsey Ferenc: Emléklapra	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, óda, himnusz, epigramma, elégia) – Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora – Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése – Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers) – Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli 	
Fogalmak	dal, epigramma, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, lírai én	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>	

	IV. Jellegzetes lírai témák	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	a, szerelmes versek Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez Vörösmarty Mihály: Ábránd Ady Endre: Őrizem a szemed Juhász Gyula: Milyen volt	13

	<p>b, család, iskola</p> <p>Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba Reményik Sándor: Templom és iskola József Attila: Mama</p> <p>c, egyéni sorssal való számvetésversek</p> <p>Arany János: Epilógus József Attila: Születésnapomra</p> <p>d, hazaszeretet</p> <p>Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem Petőfi Sándor: Nemzeti dal Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én... Radnóti Miklós: Nem tudhatom</p>	
Ajánlott tananyag	<p>Balassi Bálint: hogy Júliára találá Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Juhász Gyula: Anna örök Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú Nagy László: Az én szívem Nemes Nagy Ágnes: Félelem Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak Kosztolányi Dezső: Színes tintákkal álmodom Arany János: A tölgyek alatt</p>	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése – Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése – Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése – Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli 	
Fogalmak	<p>lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; megszólító vers</p>	

Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>
--	---

	IV. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret
A tananyag tartalma	<p>Jules Verne: kétévi vakáció vagy</p> <p>Tonke Drangt: Levél a királynak vagy</p> <p>Mándy Iván: Az enyedi diák vagy</p> <p>Csukás István: Vakáció a halott utcában vagy</p> <p>Tamási Áron: Ábel a rengetegben vagy</p> <p>tanári választás alapján más ifjúsági regény</p>	6
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése</p> <p>A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás</p> <p>A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)</p> <p>Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)</p>	
Fogalmak	történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p>	

	projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák
--	--

8. évfolyam

Óraszám: 72

	VI. A görög irodalom	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Az epika születése Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>B) A görög líra, az időmértékes verselés Alkaiosz: Az állam hajója Alkaiosz: Bordal Szapphó: Aphroditéhez Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyülölöm</p> <p>C) A görög dráma Szophoklész: Antigoné</p>	12
Ajánlott tananyag	<p>Szemelvények az antik görög lírából Szophoklész: Oidipusz király Arisztophanész: Lüszisztraté</p>	4
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján – Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból – Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). – A szerzőkhöz, illetve hősközkhöz kapcsolódó toposzok megismerése – Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembeállítása, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása – Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése
Fogalmak	eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzisz
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	VII. A római irodalom	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	A) A polgárháborúk kora Catullus: Gyűlölök és szeretek B) Augustus kora Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor) Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarchushoz Ovidius: Átváltozások (Pygmalion)	4
Ajánlott tananyag	Catullus: Éljük, Lesbia Vergilius: IV. ecloga Horatius: Leuconoének Horatius: Licinius Murenához	4
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata – Irodalmi műfajok, versformák megismerése – A görög és római kultúra viszonyának értelmezése – A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás) 	
Fogalmak	imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horatiusi alapelvek, ars poetica	
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulóársak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió szóbeli formák: felelet, kiselőadás projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák	

	VIII. A Biblia, mint kulturális kód	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Ószövetség (részletek)</p> <p>a) Történeti könyvek Mózes első könyvéből részletek (Teremtéstörténet, József története) Mózes második könyvéből részletek (Kivonulás Egyiptomból, a Tízparancsolat)</p> <p>b) Tanító könyvek Zsoltárok könyve (23., 42.)</p> <p>B) Újszövetség (részletek)</p> <p>a) Máté evangéliumából részletek: Jézus Krisztus születése, megkeresztelése Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata Passió-történet Jézus feltámadása</p> <p>b) Lukács evangéliumából (részletek): Az irgalmas samaritánus A tékozló fiú</p> <p>c) Pál apostol Szeretethimnusza</p>	<p>5</p> <p>7</p>
Ajánlott tananyag	<p>a) Szemelvények az Ószövetségből Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban</p> <p>b) Szemelvények az Újszövetségből: Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban (pl.: Karinthy: Barabbás)</p> <p>c) Az Újszövetség és a film: Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés (vagy</p>	12

	<p>más Újszövetség-feldolgozás)</p> <p>d) Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveg hagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeten átívelő, alapvető kódjához – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma – A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projekt feladatok 	
Fogalmak	<p>Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis</p>	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>	

	IX. Az egyén és történelem kapcsolata mint irodalmi téma	Órakeret
A tananyag tartalma	Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek) Wass Albert: Üzenet haza (részlet) Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére Kós Károly: Az országépítő Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet) Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet) Nyirő József: Uz Bence (részlet) Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet) Iskolaregények a 20. században: Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig és Szabó Magda Abigél című regényének elemzése	16
Ajánlott tananyag	Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet) Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet) Irodalom és színház vagy mozgókép – az említett művek film vagy színházi adaptációja Részletek Ottlik Géza Iskola a határon című művéből	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése – A 20. század második felének epikai sokszínűsége – Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése – Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában 	
Fogalmak	iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>	

	X. A 20. századi történelem az irodalomban (Trianon, világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	Órakeret
A tananyag tartalma	Reményik Sándor: Mi a magyar? Pilinszky János: Francia fogoly (részlet) Choli Daróczi József: Dal Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	6
Ajánlott tananyag	Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet) Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán	6
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitást meghatározó szövegek olvasása, megértése, megbeszélése – A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban – Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között. – Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése 	
Fogalmak	békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom	

Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>
--	---

	XI. Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában – ismerkedés a dráma műnemével	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>Irodalom és színház vagy mozgókép</p> <p>Egy szabadon választott drámai alkotás dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus</p>	4
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata – A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása – A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével – A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése – A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése – Drámarészletekből drámaegész kibontása – Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben 	
Fogalmak	<p>dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus</p>	

Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>
--	---

9. évfolyam

Óraszám: 72

	I. A középkor irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Egyházi irodalom</p> <p>a) Epika: Szent Ágoston: Vallomások (részlet) Halotti beszéd és könyörgés</p> <p>b) Líra: Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról, Ómagyar Mária-siralom</p> <p>B) Lovagi és udvari irodalom</p> <p>a) Epika: Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>b) Líra: Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán</p> <p>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</p> <p>D) A középkor világi irodaloma</p> <p>Vágánsköltészet: Carmina Burana (részlet) François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>	<p>3</p> <p>3</p> <p>3+3</p> <p>3</p>
Ajánlott tananyag	<p>a) Kiegészítő szövegek: Umberto Eco: A rózsza neve</p>	2

	<p>Szent Erzsébet legendája (részlet)</p> <p>Szent Margit legendája (részlet)</p> <p>Szent Gellért püspök legendája (részlet)</p> <p>Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről</p> <p>Kálti Márk: Képes krónika (részlet)</p> <p>Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden</p> <p>b) Irodalom és film: Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp</p> <p>c) Irodalom és képzőművészet: Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái</p> <p>d) Irodalom és zene: Carl Orff: Carmina Burana</p> <p>e) Irodalom és színház: Szakácsi Sándor – Őze Áron: A cella</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz – A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban – A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) 	

	– Dante és Villon életműve jelentőségének megértése
Fogalmak	középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágánsköltészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intellektus, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió szóbeli formák: felelet, kiselőadás projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák

	II. A reneszánsz irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) A humanista irodalom</p> <p>a) Líra: Petrarca: Pó, földi kérgem <i>Portré: Janus Pannonius</i> Janus Pannonius: Pannónia dicsérete Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p> <p>b) Epika: Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella</p> <p>B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése</p> <p>a) Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet)</p> <p>b) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár</p> <p>c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)</p> <p>C) A reformáció világi irodalma</p> <p>a) Históriai énekek</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>2</p> <p>2</p>

	<p>Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)</p> <p>b) Széphistóriák</p> <p>Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfőről és egy tündér szűz leányról (részletek)</p> <p>D) Líra a reformáció korában</p> <p><i>a) Portré: Balassi Bálint</i></p> <p>Balassi Bálint: Egy katonaeének</p> <p>Balassi Bálint: Borivóknak való</p> <p>Balassi Bálint: Adj már csendességet...</p> <p>Balassi Bálint: Hogy Júliára találja...</p> <p><i>b) William Shakespeare: LXXV. szonett</i></p> <p>E) Dráma a reformáció korában</p> <p>William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi</p>	<p>4+2</p> <p>4</p>
Ajánlott tananyag	<p>Petrarca: Daloskönyv (részletek)</p> <p>Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz</p> <p>Janus Pannonius: Búcsú Váradtól</p> <p>Janus Pannonius: Mars istenhez békességért</p> <p>Janus Pannonius: A saját lelkéhez</p> <p>Boccaccio: Dekameron (részletek)</p> <p>Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers)</p> <p>Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)</p> <p>További Balassi-versek</p> <p>További Shakespeare-szonettek</p> <p>Reményik Sándor: A fordító</p> <p>Irodalom és film:</p> <p>Eric Till: Luther</p> <p>Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet)</p> <p>Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia (vagy más feldolgozás)</p> <p>Franco Zeffirelli: Hamlet (vagy más feldolgozás)</p>	<p>2</p>

<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Petrarca-szonett megismerése – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével – A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése – A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése – A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban – A szonett formai változása Shakespeare-nél
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével – Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására – A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembeesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása – Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
Fogalmak	<p>reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers, bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia, Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonanének, szonett, blank verse, commedia dell'arte, hármasszínpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia</p>
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés; tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése; írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió; szóbeli formák: felelet, kiselőadás;</p>

	projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák
--	--

	III. A barokk és a rokokó irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Epika</p> <p>a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás</p> <p>Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)</p> <p>b) Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz</p> <p>Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)</p> <p>c) Levél</p> <p>Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)</p> <p>d) Tudományos élet</p> <p>Apáczai Csere János:</p> <p>Magyar Encyclopaedia (részlet)</p> <p>B) A kuruc kor lírája: művek, műfajok</p> <p>Rákóczi-nóta</p> <p>Őszi harmat után</p>	5
Ajánlott tananyag	<p>Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)</p> <p>Apáczai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról (részlet)</p>	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata – A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése, 	

	– A magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével
Fogalmak	barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosó-ének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió szóbeli formák: felelet, kiselőadás projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák

	IV. Az európai felvilágosodás irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>a) Epika Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek) Voltaire: Candide (részletek)</p> <p>b) Színház- és drámatörténet A francia klasszicista dráma Molière: A fősvény vagy Tartuffe Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)</p> <p>c) Líra Robert Burns: John Anderson Robert Burns: Falusi randevú</p>	<p>5+1</p> <p>4+1</p> <p>1</p>
Ajánlott tananyag	<p>A) Az európai felvilágosodás</p> <p>a) Epika Montesquieu: Perzsa levelek (részlet) Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet) Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet) Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet)</p>	7

	<p>Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet)</p> <p>b) Színház- és drámatörténet</p> <p>Jean Racine: Phaedra (részlet)</p> <p>Pierre Corneille: Cid (részlet)</p> <p>Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet)</p> <p>A német későklasszicista, koraromantikus dráma</p> <p>Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma</p> <p>c) Líra</p> <p>William Blake: A tigris</p> <p>William Blake: A bárány</p> <p>Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala</p> <p>Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából – A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai – A felvilágosodás, mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat 	
<p>Fogalmak</p>	<p>felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény</p>	

Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>
--	---

10. évfolyam

Óraszám: 108

	IV. A magyar felvilágosodás irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</p> <p>a) Epika</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)</p> <p>b) Líra</p> <p>Kazinczy Ferenc: Tövises és virágok (részletek)</p> <p><i>Portré: Csokonai Vitéz Mihály</i></p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Az estve</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz</p> <p>B) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</p> <p>a) Líra</p> <p><i>Portré: Berzsenyi Dániel</i></p> <p>Berzsenyi Dániel: Osztályrészem</p> <p>Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz</p>	<p>2</p> <p>8</p> <p>10</p>

	<p>Berzsenyi Dániel: A közelítő tél</p> <p>Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)</p> <p>Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)</p> <p>Portré: Kölcsey Ferenc</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz</p> <p>Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas</p> <p>Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala</p> <p>Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke</p> <p>b) Epika</p> <p>Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)</p> <p>Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)</p> <p>c) Színház és dráma</p> <p>Katona József: Bánk bán</p>	<p>1</p> <p>3</p>
Ajánlott tananyag	<p>A) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</p> <p>a) Epika</p> <p>Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet)</p> <p>Kármán József: Fanni hagyományai (részletek)</p> <p>Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet)</p> <p>Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek)</p> <p>b) Líra</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A feredés</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Az anákreoni versek</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Jövendölés az első oskoláról a Somogyban</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A tihanyi Ekhóhoz</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A vidám természetű poéta</p> <p>B) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</p> <p>a) Líra</p>	<p>5</p>

	<p>Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet)</p> <p>Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.)</p> <p>Berzsenyi Dániel: Horác</p> <p>Berzsenyi Dániel: Vitkovics Mihályhoz</p> <p>Berzsenyi Dániel: Búcsúzás Kemenes-aljától</p> <p>Berzsenyi Dániel: Napóleonhoz</p> <p>Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa!</p> <p>Kölcsey Ferenc: Bordal</p> <p>Kölcsey Ferenc: Csolnakon</p> <p>b) Epika</p> <p>Kölcsey Ferenc: Mohács (részlet)</p> <p>c) Színház és dráma</p> <p>Irodalom és zene:</p> <p>Erkel Ferenc: Bánk bán</p> <p>Irodalom és tévéjáték:</p> <p>Kisfaludy Károly: A kérők</p> <p>Bohák György: A kérők</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével
Fogalmak	<p>vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal, nemzeti himnusz, értekezés, intellektus, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet</p>
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	VI. A romantika irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	A) Az angolszász romantika George Byron egy szabadon választott művéből részlet Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet) Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság	3
	B) A francia romantika Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)	2
	C) A német romantika Heinrich Heine: Loreley	1
	D) Az orosz romantika Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)	2
	E) A lengyel romantika Adam Mickiewicz: A lengyel anyához	1
Ajánlott tananyag	A) Az angolszász romantika Irodalom és film Richard Thorpe: Ivanhoe Jane Austen: Büszkeség és balítélet Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet vagy: más Jane Austen-regény adaptációja Edgar Allan Poe: A kút és az inga Edgar Allan Poe: A fekete macska Edgar Allan Poe: A holló	2
	B) A francia romantika Irodalom és film/zene Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása	1
	C) A német romantika Heinrich Heine: A dal szárnyára veszek Heinrich Heine: Memento	1
	D) Az orosz romantika	1

	Alexandr Szergejevics Puskin: A pikk dáma E) A lengyel romantika Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusa jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusa időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből 	
Fogalmak	korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>	

	VII. A magyar romantika irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	A) Életművek a magyar romantika irodalmából <i>a) Vörösmarty Mihály</i> Líra Szózat Gondolatok a könyvtárban A merengőhöz Az emberek Előszó A vén cigány	8

	<p>Drámai költemény</p> <p>Csongor és Tünde</p> <p>b) Petőfi Sándor</p> <p>Líra</p> <p>A négyökrös szekér</p> <p>A bánat? egy nagy oceán</p> <p>A természet vadvirága</p> <p>Fa leszek, ha...</p> <p>Reszket a bokor, mert...</p> <p>Minek nevezzelek?</p> <p>Egy gondolat bánt engemet</p> <p>A puszta, télen vagy Kis-Kunság</p> <p>A XIX. század költői</p> <p>Fekete-piros dal</p> <p>Epika</p> <p>A helység kalapácsa (részlet)</p> <p>Az apostol (részlet)</p> <p>c) Jókai Mór</p> <p>Elbeszélések</p> <p>A tengerszem tündére</p> <p>A huszti beteglátogatók</p> <p>Regények</p> <p>Az arany ember</p> <p>B) Tudományos élet a romantika korában</p> <p>Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)</p> <p>Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)</p>	<p>10</p> <p>8</p> <p>1</p>
Ajánlott tananyag	<p>A) Életművek a magyar romantika irodalmából</p> <p>a) Vörösmarty Mihály</p> <p>Líra</p> <p>Magyarország címere</p> <p>Virág és pillangó</p> <p>Liszt Ferenchez</p>	<p>9</p>

	<p>Az élő szobor Ábránd Fóti dal</p> <p>Epika Zalán futása (Első ének, részlet)</p> <p>b) Petőfi Sándor</p> <p>Líra Hortobágyi kocsmárosné Isten csodája A virágnak megtiltani nem lehet Szeget szeggel Csokonai Megy a juhász számaron Szeptember végén Beszél a fákkal a bús őszi szél Várady Antalhoz Európa csendes, újra csendes Pacsirtaszót hallok megint Szabadság, szerelem</p> <p>Epika Úti levelek (részletek)</p> <p>c) Jókai Mór</p> <p>A megölt ország A debreceni kastély A magyar Faust Két menyegző</p> <p>Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Várkonyi Zoltán: Kárpáthy Zoltán vagy Várkonyi Zoltán: Fekete gyémántok</p> <p>B) Tudományos élet a romantika korában</p> <p>Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a leg- régibb időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet)</p>	
--	--	--

	Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – A Petőfi-életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (<i>Az apostol</i>, <i>A helység kalapácsa</i>) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül – Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe – A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése – Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal – Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemzés alapfogalmainak segítségével
Fogalmak	rapszódia, drámai költemény, népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz, irányregény, utópia, szigetutópia, nemzeti szemlélet, korszerű népiesség
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	VIII. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában I.	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p><i>Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</i></p> <p><i>a) Arany János</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Epika Toldi estéje • Balladák 	12

	<p>Ágnes asszony</p> <p>V. László</p> <p>Vörös Rébék</p> <ul style="list-style-type: none"> Líra <p>Fiamnak</p> <p>Letésem a lantot</p> <p>Kertben</p> <p>Epilógus</p> <p>Kozmopolita költészet</p> <p>Mindvégig</p> <p>b) Mikszáth Kálmán</p> <p>Az a fekete folt</p> <p>Bede Anna tartozása</p> <p>A bányai csoda</p> <p>Beszterce ostroma</p>	6
Ajánlott tananyag	<p>Arany János</p> <p>Toldi szerelme (részletek)</p> <p>Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek)</p> <p>A walesi bárdok</p> <p>Tetemre hívás</p> <p>Híd-avatás</p> <p>Tengeri-hántás</p> <p>Visszatekintés</p> <p>Széchenyi emlékezete</p> <p>Az örök zsidó</p> <p>Őszikék</p> <p>Tamburás öreg úr</p> <p>Sejtelem</p> <p>A tölgyek alatt</p> <p>Mikszáth Kálmán:</p> <p>Tímár Zsófi özvegysége</p> <p>Hova lett Gál Magda</p> <p>Szegény Gélyi János lovai</p>	2

	Irodalom és tévéjáték: Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az Arany-életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján – Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek) – Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése – A költő epikájának (<i>Toldi estéje</i>, <i>Buda halála</i>) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével – A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében – Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék) – Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása – Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése – Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása – A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában – Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban – A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése – Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása 	

	– Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben
Fogalmak	ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus, anekdota, különc, donquijoteizmus
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió szóbeli formák: felelet, kiselőadás projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák

	VIII. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában II.	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<i>Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából</i> a) Tompa Mihály A gólyához A madár, fiaihoz b) Gárdonyi Géza Az én falum (részletek) A láthatatlan ember (részlet) c) Vajda János Húsz év múlva	5
Ajánlott tananyag	Tompa Mihály: Népdal Gárdonyi Géza: Az Isten rabjai (részlet) Vajda János: A virrasztók, Az üstökös Reviczky Gyula: Magamról, Schopenhauer olvasása közben	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése	

	<ul style="list-style-type: none"> – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján
Fogalmak	nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

11. évfolyam

Óraszám: 108

	I. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<i>Színház- és drámatörténet:</i> Madách Imre: Az ember tragédiája	6
Ajánlott tananyag	Mózes	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Madách Imre <i>Az ember tragédiája</i> című művének közös órai feldolgozása – A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése – A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása – Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?) – Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben
Fogalmak	emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történelmi színek, keretszínek, falanszter
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	II. A klasszikus modernség irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	A) A nyugat-európai irodalom	5
	<ul style="list-style-type: none"> a) Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek) b) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) 	5
	B) Az orosz irodalom	5+3
	<ul style="list-style-type: none"> a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek) c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála d) Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi 	
	C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai	3

	<p>a) Charles Baudelaire A Romlás virágai – Előszó Az albatrosz</p> <p>b) Paul Verlaine Őszi chanson Költészettan</p> <p>c) Arthur Rimbaud A magánhangzók szonettje</p>	
ajánlott tananyag	<p><i>A nyugat-európai irodalom</i> Charles Dickens: Twist Olivér Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás) Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek <i>Az orosz irodalom</i> Nyikolaj Vasziljevics Gogol: Az orr Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása) Irodalom és színház Anton Pavlovics Csehov: Három nővér (valamelyik színházi adaptációja) <i>A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai</i> Egy dög Kapcsolatok Holdfény Kenyérlesők A részeg hajó (részlet)</p>	8
fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása – A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése – Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével – Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése – Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban – A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése – A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása – A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele – A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)
fogalmak	klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma, szimbolizmus, esztétizmus, l’art pour l’art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulóársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	III. A magyar irodalom a XX. században	Órakeret 48
a tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) <i>Életművek a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p>a) Herczeg Ferenc Az élet kapuja Fekete szüret a Badacsonyon <i>Színház- és drámatörténet:</i> Bizánc</p> <p>b) Ady Endre Góg és Magóg fia vagyok én... Héja-nász az avaron Harc a Nagyúrral Új vizeken járok Az ős Kaján A Sion-hegy alatt Az Úr érkezése Kocsi-út az éjszakában Emlékezés egy nyár-éjszakára Őrizem a szemed</p> <p>c) Babits Mihály In Horatium A lírikus epilógja Esti kérdés Jobb és bal Mint különös hírmondó... Ősz és tavasz közt Jónás könyve; Jónás imája</p> <p>d) Kosztolányi Dezső A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe) Boldog, szomorú dal Őszi reggeli</p>	<p>5</p> <p>9</p> <p>8</p> <p>8</p>

	<p>Halotti beszéd</p> <p>Hajnali részegség</p> <p>Édes Anna</p> <p>Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól</p>	
	<p>B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p>a) Móricz Zsigmond</p> <p>Tragédia</p> <p>Úri muri</p>	5
	<p>b) Wass Albert</p> <p>Adjátok vissza a hegyeimet!</p> <p>Üzenet haza</p>	4
	<p>C) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p>a) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói</p> <p>Juhász Gyula</p> <p>Tiszai csönd</p> <p>Anna örök</p> <p>Tóth Árpád</p> <p>Esti sugárkoszorú</p> <p>Lélektől lélekig</p> <p>Isten oltó-kése</p> <p>Karinthy Frigyes</p> <p>Így írtok ti (részletek)</p> <p>Találkozás egy fiatalemberrel</p>	2
	<p>b) Metszetek – egyéni utakon</p> <p>Krúdy Gyula</p> <p>Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út</p> <p>Szabó Dezső</p> <p>Feltámadás Makucskán</p>	2

<p>ajánlott tan- anyag</p>	<p>Herczeg Ferenc A hét sváb (részlet) Irodalom és színház: Kék róka (részlet)</p> <p>Ady Endre A Tisza-parton Lédával a bálban Vér és arany Sem utódja, sem boldog őse... Az eltévedt lovas Elbocsátó szép üzenet Sípja régi babonának Köszönöm, köszönöm, köszönöm Ember az embertelenségben A Hortobágy poétája Párisban járt az Ősz</p> <p>Babits Mihály A Danaidák Húsvét előtt Örök kék ég a felhők mögött (részlet) Ádáz kutyám A gazda bekeríti házát Csak posta voltál Balázsolás A gólyakalifa (részlet) Cigány a siralomházban</p> <p>Kosztolányi Dezső Számadás Vörös hervadás Októberi táj Marcus Aurelius Esti Kornél éneke Irodalom és film Kosztolányi Dezső: Pacsirta</p>	<p>10</p>
---------------------------------------	---	-----------

	<p>Ranódy László: Pacsirta</p> <p>Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás</p> <p>A fürdés</p> <p>A kulcs</p> <p>Móricz Zsigmond</p> <p>Judith és Eszter</p> <p>Barbárok</p> <p>Tündéerkert (részlet)</p> <p>Wass Albert</p> <p>Irodalom és film</p> <p style="padding-left: 20px;">Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet!</p> <p>A funtineli boszorkány (részlet)</p> <p>Juhász Gyula</p> <p>A halotti beszéd</p> <p>Utolsó vacsora</p> <p>Szerelem</p> <p>Tóth Árpád</p> <p>Kisvendéglőben</p> <p>Elégia egy rekettyebokorhoz</p> <p>Jó éjszakát</p> <p>Álarcosan</p> <p>Karinthy Frigyes</p> <p>Tanár úr, kérem (részletek)</p> <p>Utazás a koponyám körül (részlet)</p> <p>Előszó</p> <p>Szerb Antal</p> <p>Budapesti kalauz marslakók számára</p> <p>Utas és holdvilág (részlet)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Huszárik Zoltán: Szindbád</p> <p>Az elsodort falu (részletek)</p>	
--	---	--

<p>fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái – Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében – A szimbólumok újszerű használata az életműben – A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése – Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése – Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból – Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával – A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása – A Nyugat születése, jelentőségének felismerése – Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása – A Babits-életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével – Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése – Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása
--	--

- Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával
- Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei
- Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége
- A Kosztolányi-életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével
- Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása
- A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által
- Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése
- A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában
- A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben
- Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében)
- Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata
- A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével
- Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése
- Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése
- A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése
- Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti hátterének feltárása
- A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése
- Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben

	<ul style="list-style-type: none"> – A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása – Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepének vizsgálata – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg – A lírai beszéd mód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszéd módok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése – Az Így írtok ti irodalmi jelentőségének megértése – A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján
fogalmak	Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű, szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrius verselés, filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, ironia, homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás, naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom, A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	IV. A modernizmus irodalma	Órakeret
a tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) <i>Avantgárd mozgalmak</i></p> <p>a) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút</p> <p>b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)</p> <p>B) <i>A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i></p> <p>a) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)</p> <p>C) <i>A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i></p> <p>a) Franz Kafka: Az átváltozás</p> <p>b) Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló</p> <p>D) <i>Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i></p> <p>Irodalom és színház</p> <p>Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázszi mama</p> <p>Samuel Barclay Beckett: Godot-ra várva vagy</p> <p>Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus</p>	<p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>4</p>
ajánlott tananyag	<p>Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok;</p> <p>Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz</p> <p>Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet)</p> <p>Gottfried Benn: Kék óra</p> <p>Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer</p> <p>Franz Kafka: A per (részletek)</p> <p>Irodalom és tévésorozat:</p>	

	<p>Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita (Vagy másik regényfeldolgozás) Bulgakov: A Mester és Margarita</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Arthur Miller: Az ügynök halála Volker Schlöndorff: Az ügynök halála (vagy más feldolgozás)</p>	
fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése – Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben – Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása – Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése – A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata. – Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése – Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése – Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése – A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására. 	
fogalmak	<p>dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma</p>	

lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulóársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió;</p> <p>érettségi szövegértés típusú feladatlapok, érettségi feleletvázlatok kidolgozása (egyénilég, ill. csoportosan)</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás, érettségi felelet modellezése</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>
--	--

12. évfolyam

Óraszám: 96

	V. A magyar irodalom a XX. században II.	Órakeret
a tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) <i>Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i></p> <p>József Attila</p> <p>Nem én kiáltok</p> <p>Reménytelenül</p> <p>Holt vidék</p> <p>Óda</p> <p>Flóra</p> <p>Kései sirató</p> <p>A Dunánál</p> <p>Tudod, hogy nincs bocsánat</p> <p>Nem emel föl</p> <p>(Karóval jöttél...)</p> <p>B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából I.</i></p> <p>a) Örkény István</p> <p>– Egyperces novellák (részletek)</p> <p>b) Szabó Magda</p> <p>Az ajtó</p> <p>a) Kányádi Sándor</p> <p>Fekete- piros</p>	<p>10</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>3</p>

	<p>Halottak napja Bécsben Sörény és koponya (részlet) Valaki jár a fák hegyén</p>	
	<p>C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.</p>	
	<p>a) Metszetek: egyéni utakon</p>	
	<p>Weöres Sándor</p>	2
	<p>Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.)</p>	
	<p>b) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói</p>	
	<p>Szabó Lőrinc</p>	2
	<p>Semmiért Egészen Mozart hallgatása közben</p>	
	<p>Radnóti Miklós</p>	6
	<p>Járkálj csak, halálraítélt! Hetedik ecloga Erőltetett menet Razglednicák</p>	
	<p>c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpát-aljai irodalomból</p>	6
	<p>Dsida Jenő</p>	
	<p>Nagycsütörtök Arany és kék szavakkal</p>	
	<p>Reményik Sándor</p>	
	<p>Halotti beszéd a hulló leveleknek Eredj, ha tudsz (részlet)</p>	
	<p>Áprily Lajos</p>	
	<p>Tavasza a házsongárdi temetőben Március</p>	
	<p>d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából</p>	2
	<p>Nagy László</p>	
	<p>Ki viszi át a Szerelmet Adjon az Isten</p>	

	<p>e) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói</p> <p>Pilinszky János Halak a hálóban Apokrif Négysoros</p> <p>f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból</p> <p>Illyés Gyula Puszták népe (részlet)</p> <p>D) Színház- és drámatörténet</p> <p>a) Örkény István: Tóték</p> <p>b) Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>3</p> <p>2</p>
ajánlott tan- anyag	<p>József Attila Szegényember balladája Medáliák (részlet) Istenem Tiszta szívvel Áldalak búval, vigalommal Tedd a kezed Téli éjszaka Eszmélet Levegőt! Kész a leltár Gyermekké tettél Születésnapomra Nagyon fáj (Talán eltűnök hirtelen...) (Íme, hát megleltem hazámat...)</p> <p>Szabó Magda Irodalom és film Szabó István: Az ajtó</p> <p>Kányádi Sándor</p>	<p>10</p>

<p>Dél keresztje alatt</p> <p>Csángó passió</p> <p>Hiúság</p> <p>Kuplé a vörös villamosról</p> <p>Weöres Sándor</p> <p>Psyché (részletek)</p> <p>Szabó Lőrinc</p> <p>Kalibán</p> <p>Dsuang Dszi álma</p> <p>Különbéke</p> <p>Tücsökzene (részletek)</p> <p>Radnóti Miklós</p> <p>Első ecloga</p> <p>Tétova óda</p> <p>Nem bírta hát...</p> <p>Levél a hitveshez</p> <p>Töredék</p> <p>A la recherche</p> <p>Márai Sándor:</p> <p>Szindbád hazamegy (részlet)</p> <p>Halotti beszéd</p> <p>Ottlik Géza</p> <p>Iskola a határon (részlet)</p> <p>Buda (részlet)</p> <p>Dsida Jenő</p> <p>Psalmus Hungaricus (részletek)</p> <p>Reményik Sándor</p> <p>Ahogy lehet</p> <p>Áprily Lajos</p> <p>Holló-ének</p> <p>Kolozsvári éjjel</p> <p>Kós Károly</p> <p>Varjú-nemzetség (részlet)</p>	
---	--

	<p>Nyirő József Madéfalvi veszedelem (részlet)</p> <p>Gion Nándor A kárókatónák még nem jöttek vissza</p> <p>Kovács Vilmos Holnap is élünk</p> <p>Nagy László Gyöngyszoknya (részlet) Himnusz Minden időben Csodafiú szarvas Tűz</p> <p>Pilinszky János Harbach 1944 Agonia christiana Nagyvárosi ikonok</p> <p>Nemes Nagy Ágnes A fák Kiáltva Ekhnáton éjszakája</p> <p>Mándy Iván Irodalom és film Mándy Iván: Régi idők focija Sándor Pál: Régi idők focija</p> <p>Sinka István Fekete bojtár vallomásai (részlet)</p> <p>Csoóri Sándor Tudósítás a toronyból (részlet) Anyám fekete rózsa Anyám szavai</p> <p>Tandori Dezső Horror Töredék Hamletnek Táj két figurával</p>	
--	--	--

	<p>Egy talált tárgy megtisztítása</p> <p>Hajnóczy Péter</p> <p>A fűtő (részletek)</p> <p>M (részletek)</p> <p>A halál kilovagolt Perzsiából (részletek)</p> <p>Esterházy Péter</p> <p>Termelési kisszregény (részlet)</p> <p>Harmonia caelestis (részlet)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!</p> <p>Németh László: A két Bolyai (részlet)</p> <p>Szabó Magda: A macskák szerdája</p> <p>Sütő András: Advent a Hargitán</p> <p>Csurka István: Házmestersirató</p> <p>Gyurkovics Tibor: Nagyvizit</p>	
<p>fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével – József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása – Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függenek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal – A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai – József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata – József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival) – Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg – Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése, a választott szerzők irodalomtörténeti jelentősége – Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében – Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban – Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján – A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése – Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal – Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban – A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése – A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése
fogalmak	tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers , dialogizáló versbeszéd, groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség,

	életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom, totalitárius, történelmi dráma
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió;</p> <p>érettségi szövegértés típusú feladatlapok, érettségi feleletvázlatok kidolgozása (egyéni, ill. csoportosan)</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás, érettségi felelet modellezése</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	VI. A XX. századi történelem az irodalomban	Órakeret
a tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>a) Trianon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Juhász Gyula: Trianon • Vértó Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső) <p>– Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)</p> <p>b) Világháborúk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyóni Géza: Csak egy éjszakára... <p>c) Holokauszt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szép Ernő: Emberszag (részlet) • Tadeusz Borowski: Kővilág <p>d) Kommunista diktatúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek) <p>e) 1956</p> <p>Nagy Gáspár</p> <p>Öröknyár: elmúltam 9 éves</p> <p>A Fiú naplójából</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>2</p>

	Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd	
ajánlott tananyag	<p>Babits Mihály: A repülő falu</p> <p>Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)</p> <p>Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás</p> <p>Gyóni Géza: Magyar katonák dala, Alexis levele Alexandrához</p> <p>Polcz Alaine: Asszony a fronton</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Török Ferenc: 1945</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Roberto Benigni: Az élet szép</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Kertész Imre: Sorstalanság</p> <p>Koltai Lajos: Sorstalanság</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Bacsó Péter: A tanú</p> <p>Bereményi Géza: Eldorádó</p> <p>Faludy György: Kihallgatás</p> <p>Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetcsoporthoz (részlet)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Michael Radford: 1984</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Gothár Péter: Megáll az idő</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Szilágyi Andor: Mansfeld</p> <p>Albert Camus: A magyarok vére (részlet)</p>	2
fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban – Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió;</p> <p>érettségi szövegértés típusú feladatlapok, érettségi feleletvázlatok kidolgozása (egyénilig, ill. csoportosan)</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás, érettségi felelet modellezése</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	VII. Metszetek a kortárs magyar irodalomból	Órakeret
a tananyag tartalma (törzsanyag)	A szaktanár által <u>szabadon választott</u> írók, művek	5
ajánlott tananyag	A szaktanár által <u>szabadon választott</u> írók, művek	2
fejlesztési feladatok és ismeretek	Témakörök szerinti ismétlés, rendszerezés	
fogalmak	A szaktanár választásának függvényében	
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió;</p> <p>érettségi szövegértés típusú feladatlapok, érettségi feleletvázlatok kidolgozása (egyénilig, ill. csoportosan)</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás, érettségi felelet modellezése</p>	

	projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák
--	--

	VIII. A posztmodern és kortárs világirodalom	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek) és a szaktanár által szabadon választott írók, művek	3
Ajánlott tananyag	Irodalom és film Jiří Menzel: Sörgyári capriccio Jorge Luis Borges: Bábeli könyvtár Julio Cortázar: Összefüggő parkok	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A szaktanár szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.	
Fogalmak	A szaktanár szabad választása alapján	
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió szóbeli formák: felelet, kiselőadás projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák	

	IX. Készüljünk az érettségire!	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	A szaktanár választásának függvénye	13
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Témakörök szerinti ismétlés, rendszerezés	
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok szóbeli formák: felelet, kiselőadás	

ÖT ÉS NÉGY ÉVFOLYAMOS KÉPZÉS

Öt évfolyamos nyelvi előkészítő-s-tehetséggondozó osztály 1. évfolyama

Magyar nyelv és irodalom

Óraszám: 72

	Olvasásiskola 1.	Órakeret
	Versek, lírai alkotások befogadása	20
A tananyag tartalma	Egy adott téma, motívum, toposz megjelenítése kortárs és /vagy klasszikus költői alkotásokban. Különböző korszakokból válogatott, eltérő ízlésű, szemléletű, poétikájú versek többirányú megközelítése, lírapoétikai, retorikai, kontextualista, médiaelméleti, stb. szempontokat is érvényesítő értelmező feldolgozása. A hagyományos olvasási nyelvtanok és az újabb közelítési lehetőségek közötti különbségek bemutatása. A képversek. Verstan és rímtipológia.	

	<p>Újraírás, parafrázis, „rájátszás” intertextualitás – versnyelvek, beszédmódok korszakokon átívelő (transzepochális) párbeszéde.</p> <p>A műfordítás mint olvasás és értelmezés.</p> <p>Szövegértési gyakorlatok és módszerek. A versekhez kapcsolt szövegértési készséget fejlesztő feladatsorok, feladattípusok.</p> <p>Helyesírás (Helyesírásunk alapelvei – rendszerező ismétlés kezdete)</p> <p>Grammatikai alapismeretek Versgrammatika és leíró nyelvtan.</p> <p>Retorika: trópusok és alakzatok Az általános iskolában tanult költői képek és alakzatok rendszerző ismétlése és bevonás az értelmező folyamatokba. Pl.: a trópusok funkciója.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>A diákok érzékenységét, tehetségét megnyitni a lírai alkotásokra. Lehetőség szerint nyitottabbá tenni a mai tizenéveseket a kortárs költészet hangjai, beszédmódjai, alkotói iránt. Annak felismertetése és tudatosítása, hogy a versolvasás elsősorban örömforrás, továbbá érzelmi, gondolati, erkölcsi(?) és esztétikai élmények eredője. A klasszikus és/vagy kortárs lírai alkotások lírapoétikai, retorikai, kontextualista, médiaelméleti szempontokat is érvényesítő értelmező feldolgozása.</p> <p>Alapvető emberi magatartásformák, személyiség-állapotok felismertetése, megvitatása révén az (erkölcsi (?) és) esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alapkultúra építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés korábbi kulturális korszakok és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismer és azonosít alapvető emberi magatartásformákat, személyiségállapotokat, érzelmi-mentális helyzeteket lírai alkotásokban – megismer lírai alapformákat, műfajokat és motívumokat; 	

	<ul style="list-style-type: none"> – elemzi a költői mű főbb hatáselvéit: struktúrájának jelentésteremtő szerepét, modalitását, akusztikai megalkotottságát; – tudatosítja, hogy a költészeti alkotások érzéki-zenei, nem-racionalizálható hatása esztétikai örömforrás – megérti azt, hogy a líranyelv milyen lehetőségeket kínálhat az „olvasói bevonódásra”: <ul style="list-style-type: none"> • nyelvi-retorikai, poétikai • akusztikai, prozódiai <p>vizuális megalkotottság, stb.</p>
Fogalmak	<ul style="list-style-type: none"> • lírai beszédpozíció, modalitás, retorika, archetípus, toposz, poétika, motívumhálózat, trópusok, alakzatok, ritmika, prozódiai jellemzők, rímtípusok, versgrammatika, kontextus, medialitás, stb
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	Olvasásiskola 2.	Órakeret
	Az epikai művek befogadása	38
A tananyag tartalma	<p>Novellák, elbeszélések, 1-2 regény szoros olvasással történő feldolgozása során elemi narratológiai ismeretek közvetítése.</p> <p>Prózai művek olvasásának sajátosságai.</p> <p>Egy kisépikai műfaj (novella, elbeszélés, Kurzgeschichte, stb.) vagy regényváltozat (krimi, fantasy, lektűr, sci-fi, horror...stb.) alaposabb megismertetése.</p>	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A diákokat érzékenyebbé tenni a prózai alkotások befogadásának lehetőségei iránt. Amennyiben lehetséges nyitottabbá tenni a mai tizenéveseket a (kortárs?!) próza műfajai, epikai beszédmódjai, alkotói életművei iránt. Annak felismertetése és tudatosítása, hogy az olvasás elsősorban örömforrás.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri az epikai műnem legfontosabb jellemzőit, hatáselvéit – vizsgálja, értelmezi az epikai művek prózapoétikai, retorikai, nyelvi megformáltságának jelentésteremtő szerepköreit
Fogalmak	narratológia, narrátor, nézőpont, hang, perspektíva, tér, idő, modalitás, fabula, szüzsé, motívum
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	<p>Olvasásiskola 3.</p> <p>Színház- és drámatörténet – a drámai művek poétikája</p> <p>A nevetés irodalma, avagy a „komédia-olvasás”</p>	<p>Órakeret</p> <p>14</p>
A tananyag tartalma	<p>Egy szabadon választott komédia értelmező feldolgozása.</p> <p>A komédia (vígjáték) poétikai, nyelvi, retorikai megközelítése.</p> <p>A nevetés irodalmának hagyományszálait bevonva az adott vígjáték konvencióit, komikus kliséit egy tágabb kontextusban értelmezni.</p> <p>Szöveg, színpadi alkotás (színházi előadás), filmadaptá-</p>	

	<p>ció – mint a műalkotás különböző medialis feltételezett-sége, újraértése.</p> <p>Szövegértési gyakorlatok és módszerek. A versekhez kapcsolt szövegértési készséget fejlesztő feladatsorok, feladattípusok.</p> <p>Helyesírás</p> <p>Idegen tulajdonnevek írásmódja</p>	
Ajánlott tananyag		
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>A drámai alkotások olvasási nyelvtanának megismerése. A műnemi sajátosságok elsajátítása, illetve a dialogikus művek befogadásához értelmezéséhez szükséges képességek, készségek fejlesztése.</p> <p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes dialogikus művek olvasására, befogadására, értelmezésére, egy drámarészlet előadására; – felismer különféle magatartásformákat, konfliktusokat, értékeket és hibákat (harmónia, mértéktartás, hübrisz); ezek elemzésével, értékelésével fejlődik erkölcsi érzéke; – pontosítja a komikum fogalmát; felismeri, hogy a befogadóra tett hatások változatosak; – képes a műről szóló vélemények kritikus befogadására. <p>Megérti a színre vitt drámai alkotások multimedialis jellegzetességeit, s képes a befogadás folyamatában a nyelvi médium mellett a vizuális és akusztikai jelek olvasására is.</p>	
Fogalmak	<p>Színház, tragikum, komikum, tragédia, komédia, dialógus, akció, dikció, alapszituáció, konfliktus, drámai szerkezet, parabaszisz, karnevalizmus, humor, farce, commedia dell'arte.</p>	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanuló társak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p>	

	projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák
--	--

MAGYAR NYELV

9. évfolyam

Óraszám:

4 évfolya- mos mű- szaki- cso- port	4 évfolya- mos orvos- gyógyszeré- szeti csoport	4 évfolya- mos gazda- sági csoport	4 évfolya- mos jogi- kommuni- kációs cso- port	5 évfolya- mos nyelvi előkészítés- tehetséggon- dozó osztály
36	36	36	36	36

	I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zava- rai; digitális kommunikáció	Órakeret
a tananyag tar- talma	A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói A személyközi kommunikáció A nem nyelvi jelek A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre Médiaműfajok A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv	11
ajánlott tan- anyag	A formális és informális beszédhelyzetekben való visel- kedés Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei A reklámok hatása nyelvhasználatunkra	3

	Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem	
fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.</p> <p>A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése</p> <p>A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése</p> <p>A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása</p> <p>A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése</p> <p>Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása</p> <p>Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben</p> <p>Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése</p> <p>A kommunikáció tényezői</p> <p>A kommunikációs célok és funkciók</p> <p>A kommunikáció jelei</p> <p>A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai</p> <p>A kommunikációs kapcsolat illemszabályai</p> <p>A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés</p>	
fogalmak	<p>kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.</p>	

lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>
--	--

	II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	Órakeret
a tananyag tartalma	<p>A nyelv mint jelrendszer</p> <p>A nyelvi szintek</p> <p>A magyar nyelv hangrendszere</p> <p>Hangkapcsolódási szabályszerűségek</p> <p>A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)</p> <p>A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondat- szók és viszony- szók</p> <p>A szó szerkezetek (szintagmák)</p> <p>A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai</p> <p>Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők</p> <p>Az összetett mondat</p> <p>Az alárendelő összetett mondatok</p> <p>A mellérendelő összetett mondatok</p> <p>A többszörösen összetett mondatok</p>	18
ajánlott tananyag	<p>A jelnyelvek (pl.: a siketek jelelése)</p> <p>Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival</p> <p>A hangok hangulata, hangszimbolika</p> <p>A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkcióik</p> <p>Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása</p> <p>A szófajváltás, a többszófajúság</p> <p>Rendszermondat, szövegmondat</p> <p>Mondatok elemzése szerkezeti rajzzal</p>	4

	A szinteződés, tömbösödés a mondatban	
fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.</p> <p>A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása</p> <p>A nyelvi elemzőkészség fejlesztése</p> <p>Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása</p> <p>Kreatív nyelvi fejlesztés</p> <p>A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei</p> <p>A szavak és osztályozásuk</p> <p>A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban</p> <p>A szószerkezetek</p> <p>A mondatrészek</p> <p>A mondatok csoportosítása</p> <p>Szórend és jelentés</p> <p>Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is</p>	
fogalmak	<p>nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései</p>	
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>	

10. évfolyam

Óraszám:

4 évfolyamos műszaki-csoport	4 évfolyamos orvosgyógyszerészeti csoport	4 évfolyamos gazdasági csoport	4 évfolyamos jogi-kommunikációs csoport	5 évfolyamos nyelvi előkészítő-telhetség gondozó osztály
36	36	36	36	36

	III. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás	Órakeret
a tananyag tartalma	<p>A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet</p> <p>A szöveg típusai, a szöveg szerkezete</p> <p>A szövegkohézió (lineáris és globális)</p> <p>A szöveg kifejtettsége</p> <p>Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)</p> <p>Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati színterek szerint</p> <p>A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták</p> <p>Az esszé</p> <p>A munka világához tartozó szövegek (a hivataloslevél típusai, önéletrajz, motivációs levél)</p> <p>Az intertextualitás</p> <p>A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében</p>	15
ajánlott tananyag	<p>Szövegsemantika</p> <p>A szöveg és a szöveget kiegészítő, nem szövegszerű elemek (kép, ábra, táblázat, tipográfia) kapcsolata</p> <p>Szöveg és vizualitás: képversek, konkrét költészet</p>	3

	Intertextualitás: a szövegek transzformációi (pl. mém)	
fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.</p> <p>A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése</p> <p>A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban</p> <p>A szövegelemző képességek fejlesztése</p> <p>A szöveg fogalma, jellemzői</p> <p>A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői</p> <p>A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek</p> <p>A szövegértelm összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje</p> <p>Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői</p> <p>Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás</p> <p>A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése</p> <p>A helyesírási készség fejlesztése</p> <p>Helyesírási szótárak használatának tudatosítása</p> <p>A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák</p> <p>Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos</p> <p>Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás</p> <p>A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.</p> <p>Az esszé</p>	
fogalmak	<p>szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis,</p>	

	egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé
lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum

	IV. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok	Órakeret
a tananyag tartalma (törzsanyag)	A stílus fogalma és hírértéke A stílus kifejező ereje Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus) A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat) Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés Szóképek (egyszerű, hasonlatból kinövő szóképek / metafora, szinesztézia /, érintkezésen nyugvó szóképek / metonímia, szinekdoché /, összetett szóképek / összetett költői kép, allegória, szimbólum) Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben	14
ajánlott tananyag	Mindennapi stilisztikánk: társadalmi elvárások és megnyilatkozásaink stílusa Stílusparódia Korstílusok, stílusirányzatok Az íráskép stilisztikai hatásai Egyéni szóalkotások stilisztikai hatása Összetett képrendszerek, képi hálózatok, jelképrendszerek	4

<p>fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.</p> <p>A stílus szerepének tudatosítása</p> <p>A stiláris különbségek felfedeztetése</p> <p>Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor</p> <p>A stílus, a stilisztika, a stílustípusok</p> <p>A stílusérték</p> <p>A stílushatás</p> <p>Stílusgyakorlatok</p> <p>A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése</p> <p>Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben</p> <p>A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása</p> <p>A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása</p> <p>A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése</p> <p>Szótárhasználat fejlesztése</p> <p>A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői</p> <p>A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek</p> <p>A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező</p> <p>Motivált és motiválatlan jelentés</p> <p>A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk</p> <p>A mondat- és szövegjelentés</p>
--	---

fogalmak	stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentésem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés
lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum

11. évfolyam

Óraszám:

4 évfolyamos műszaki-csoport	4 évfolyamos orvosgyógyszerészeti csoport	4 évfolyamos gazdasági csoport	4 évfolyamos jogi-kommunikációs csoport	5 évfolyamos nyelvi előkészítőstehetség gondozó osztály
36	36	36	36	36

	I. Retorika – a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	Órakeret
a tananyag tartalma	A retorika és a kommunikáció, a retorika fogalma A retorikai szövegek felépítése és elkészítésük lépései A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzői Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok Az érvelés módszere A retorikai szövegek kifejezőeszközei A kulturált vita szabályai	11+1

	A befolyásolás módszerei	
ajánlott tananyag	<p>Retorika az ókorban</p> <p>Retorika a középkorban</p> <p>Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása</p> <p>A szójáték és a retorika</p> <p>Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában.</p> <p>Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).</p>	3
fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.</p> <p>A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban</p> <p>A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése</p> <p>Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése</p> <p>A szónok tulajdonságai, feladatai</p> <p>A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig</p> <p>Az érv, érvelés, cáfolat megértése</p> <p>Az érvelési hibák felfedeztetése</p> <p>A hatásos előadasmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása</p> <p>Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása</p>	
fogalmak	retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése	
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p>	

	szóbeli formák: felelés / referátum
--	-------------------------------------

	II. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	Órakeret
a tananyag tartalma	A nyelv működése a beszélgetés, a társalgás során A társalgás udvariassági formái A beszédaktus Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)	7
ajánlott tananyag	A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont Kommunikáció és pragmatika	2
fejlesztési feladatok és ismeretek	Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése. A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése	
fogalmak	megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv	
lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum	

	III. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, a nyelvtípusok	Órakeret
a tananyag tartalma	A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés A beszéd mint cselekvés A nyelvcsaládok és a nyelvtípusok	7

ajánlott tananyag	A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában A nyelv szerepe a memória alakításában	2
fejlesztési feladatok és ismeretek	Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése. A nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének a megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban A kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek A nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése A nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya Nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása	
fogalmak	jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv	
lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió szóbeli formák: felelés / referátum	

	IV. Szótárhasználat	Órakeret
a tananyag tartalma (törzsanyag)	szótárak	2
fejlesztési feladatok és ismeretek	Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.	

	A fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kézisztár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár
fogalmak	értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár
lehetséges mérési-értékelési formák	tartalomspecifikus mérési-értékelési formák, pl.: feladatlap, írásgyakorlat, gyűjtőmunka, referátum

12. évfolyam

Óraszám:

4 évfolyamos műszaki-csoport	4 évfolyamos orvosgyógyszerészeti csoport	4 évfolyamos gazdasági csoport	4 évfolyamos jogi-kommunikációs csoport	5 évfolyamos nyelvi előkészítőstehetség gondozó osztály
32	32	32	32	32

	V. Nyelvtörténet – a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	Órakeret
a tananyag tartalma	A magyar nyelv rokonságának hipotézisei A magyar nyelvtörténet korszakai Nyelvemlékek A szókészlet változása a magyar nyelv történetében Nyelvújítás	6
ajánlott tananyag	A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára („család” és „fa” metaforák kritikája, újabb régészeti és genetikai adatok, stb.) A nyelvhasználat korszerű formái Nyelvi változások a Neumann-galaxisban	1

<p>fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<p>Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.</p> <p>A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése</p> <p>A magyar nyelv rokonságának megismerése</p> <p>Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban</p> <p>Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével</p> <p>Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése</p> <p>Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata</p> <p>A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása</p> <p>A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése</p> <p>A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái</p> <p>A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek</p> <p>A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom</i>)</p> <p>A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása</p>
<p>fogalmak</p>	<p>nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet</p>
<p>lehetséges mérési-értékelési formák</p>	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>

	VI. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma, nyelvünk helyzete a határon túl	Órakeret
a tananyag tartalma	<p>Anyanyelvünk rétegződése I. – A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek</p> <p>Anyanyelvünk rétegződése II. – A nyelvjárások és a nyelvi norma</p> <p>Nyelvünk helyzete a határon túl</p> <p>Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés</p>	8
ajánlott tananyag	Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései	1
fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.</p> <p>A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása</p> <p>A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése</p> <p>A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése</p> <p>A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata</p>	
fogalmak	nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek	
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formális és szummatív mérés-értékelés</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok / tesztek / szövegalkotási feladatok / tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelés / referátum</p>	

	Felkészülés az érettségire – rendszerező ismétlés	Órakeret
a tananyag tartalma	Az érettségi témakörei, feladattípusai	10+ 6
fejlesztési feladatok és ismeretek	Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.	

	<p>A rendszerező képesség fejlesztése</p> <p>Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása</p> <p>A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése</p>
fogalmak	Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése.
lehetséges mérési-értékelési formák	Az érettségi típusfeladatainak alkalmazása – szövegértési teszt, szövegalkotás, szóbeli felelés, feladatlap

IRODALOM

9. évfolyam

Óraszám:

4 évfolyamos műszaki-csoport	4 évfolyamos orvosgyógyszerészeti csoport	4 évfolyamos gazdasági csoport	4 évfolyamos jogi-kommunikációs csoport	5 évfolyamos nyelvi előkészítő-tehetségnevelő osztály (2. évfolyama)
72	72	72	108	72

	I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	Órakeret alapóra (+ jogi-kommunikációs csoport)
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Az irodalom és hatása Karinthy Frigyes: A cirkusz</p> <p>B) Szerzők, művek párbeszéde Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal</p> <p>C) Népszerű irodalom. Az irodalom</p>	4 (+ 3)

	<p>határterületei</p> <p>Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)</p> <p>D) Műnemi-műfaji rendszer</p>	
Ajánlott tananyag	<p>Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról</p> <p>II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Agatha Christie: Tíz kicsi néger</p>	(+ 1)
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<p>Kiemelt feladat az írásbeli és szóbeli szövegértés és a szövegalkotás folyamatos fejlesztése.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban 	
Fogalmak	<p>művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ</p>	
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>	

	II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	Órakeret alapóra (+ jogi-kommunikációs csoport)
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Az ősi magyar hitvilág</p> <p>Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)</p> <p>Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> <p>B) A görög mitológia</p> <p>A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése, Az olimposzi istenek</p> <p>A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)</p> <p>C) Egyéb teremtésmítosz</p> <p>Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p>	8 (+3)
Ajánlott tananyag	<p>A) Az ősi magyar hitvilág</p> <p>Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa)</p> <p>Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais Dezső) (részletek)</p> <p>Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)</p> <p>B) A görög mitológia</p> <p>További görög mítoszok:</p> <p>Hésziodosz: Istenek születése (részletek)</p> <p>Hésziodosz: Munkák és napok (részletek)</p> <p>A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korok irodalmában</p>	(+1)
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése – Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban – A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése – A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.
Fogalmak	szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	III. A görög irodalom	Órakeret alapóra (+ jogi-kommunikációs csoport)
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>B) Az epika születése</p> <p>Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>B) A görög líra, az időmértékes verselés</p> <p>Alkaiosz: Az állam hajója</p> <p>Alkaiosz: Bordal</p>	11 (+4)

	<p>Szapphó: Aphroditéhez</p> <p>Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka</p> <p>Anakreón: Töredék a halálról</p> <p>Anakreón: Gyülölöm</p> <p>C) A görög dráma</p> <p>Szophoklész: Antigoné</p>	
Ajánlott tananyag	<p>Szemelvények az antik görög lírából</p> <p>Szophoklész: Oidipusz király</p> <p>Arisztophanész: Lüsizisztraté</p>	2 (+2)
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján – Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból – Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaios, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). – A szerzőkhöz, illetve hősközkhöz kapcsolódó toposzok megismerése – Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmben, – Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása – Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése. 	

Fogalmak	eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármasság, akció, dikció, drámai szerkezet, exozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzisz
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió szóbeli formák: felelet, kiselőadás projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák

	IV. A római irodalom	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	A) A polgárháborúk kora Catullus: Gyűlölk és szeretek B) Augustus kora Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor) Vergilius: IX. ecloga Horatius: Thaliarchushoz Ovidius: Átváltozások (Pygmalion)	4 (+2)
Ajánlott tananyag	Catullus: Éljük, Lesbia Vergilius: IV. ecloga Horatius: Leuconoének Horatius: Licinius Murenához	1 (+1)
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek. – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése	

	<ul style="list-style-type: none"> – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata; – Irodalmi műfajok, versformák megismerése; – A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; – A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás)
Fogalmak	imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszervezet, horátiusi életelvek, ars poetica
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	V. A Biblia mint kulturális kód	Órakeret alapóra (+ jogi-kommunikációs csoport)
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Ószövetség (részletek)</p> <p>a) Történeti könyvek</p> <p>Mózes első könyvéből részletek (Teremtéstörténet, József története)</p> <p>Mózes második könyvéből részletek (Kivonulás Egyiptomból, a Tízparancsolat)</p> <p>b) Tanító könyvek</p> <p>Zsoltárok könyve (23., 42.)</p> <p>B) Újszövetség (részletek)</p> <p>a) Máté evangéliumából részletek: Jézus Krisztus születése,</p>	12 (+4)

	<p>megkeresztelése</p> <p>Jézus Krisztus tanításai:</p> <p>Hegyi beszéd, A magvető példázata</p> <p>Passió-történet</p> <p>Jézus feltámadása</p> <p>b) Lukács evangéliumából (részletek):</p> <p>Az irgalmas szamaritánus</p> <p>A tékozló fiú</p> <p>c) Pál apostol Szeretethimnusza</p>	
Ajánlott tananyag	<p>a) Szemelvények az Újszövetségből:</p> <p>Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban (pl.: Karinthy: Barabbás)</p> <p>b) Az Újszövetség és a film:</p> <p>Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés (vagy más Újszövetség-feldolgozás)</p> <p>c) Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)</p>	2 (+2)
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveg hagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteiken átívelő, alapvető kódjához – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma 	

	– A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok
Fogalmak	Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kano-nizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsol-tár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis
Lehetséges mé- résértékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási felada- tok, tanulói portfólió szóbeli formák: felelet, kiselőadás projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák

	VI. A középkor irodalma	Órakeret
		alapóra (+ jogi- kommunikációs csoport)
A tananyag tartalma (törzs- anyag)	<p>A) Egyházi irodalom</p> <p>a) Epika: Szent Ágoston: Vallomások (részlet) Halotti beszéd és könyörgés</p> <p>b) Líra: Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról, Ómagyar Mária-siralom</p> <p>B) Lovagi és udvari irodalom</p> <p>a) Epika: Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>b) Líra: Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán</p>	11 (+4)

	<p>C) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</p> <p>D) Világi irodalom</p> <p>Vágánsköltészet: Carmina Burana (részlet)</p> <p>François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p>	
Ajánlott tananyag	<p>a) Kiegészítő szövegek:</p> <p>Umberto Eco: A rózsza neve</p> <p>Szent Erzsébet legendája (részlet)</p> <p>Szent Margit legendája (részlet)</p> <p>Szent Gellért püspök legendája (részlet)</p> <p>Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről</p> <p>Kálti Márk: Képes krónika (részlet)</p> <p>Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden</p> <p>b) Irodalom és film: Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp</p> <p>c) Irodalom és képzőművészet: Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái</p> <p>d) Irodalom és zene: Carl Orff: Carmina Burana</p> <p>Irodalom és színház: Szakácsi Sándor – Őze Áron: A cella</p>	(+2)
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban – A vallásos és világi irodalom együttthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) – Dante és Villon életműve jelentőségének megértése
Fogalmak	középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágáns költészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelm, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	VII. A reneszánsz irodalma	Órakeret alapóra (+ jogi-kommunikációs csoport)
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) A humanista irodalom</p> <p>a) Líra:</p> <p style="padding-left: 20px;">Petrarca: Pó, földi kérgem</p> <p>Portré: Janus Pannonius</p> <p style="padding-left: 20px;">Janus Pannonius: Pannónia dicsérete</p> <p style="padding-left: 20px;">Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p>	16 (+5)

	<p>b) Epika: Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella</p> <p>B) A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése</p> <p>a) Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet)</p> <p>b) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár</p> <p>c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)</p> <p>C) A reformáció világi irodalma</p> <p>a) Históriai énekek Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)</p> <p>b) Széphistóriák Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)</p> <p>D) Líra a reformáció korában</p> <p><i>a) Portré: Balassi Bálint</i> Balassi Bálint: Egy katonanének Balassi Bálint: Borivóknak való Balassi Bálint: Adj már csendességet... Balassi Bálint: Hogy Júliára találá...</p> <p>b) William Shakespeare: LXXV. szonett</p> <p>E) Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi</p>	
Ajánlott tananyag	<p>Petrarca: Daloskönyv (részletek)</p> <p>Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz</p>	1 (+2)

	<p>Janus Pannonius: Búcsú Váradtól</p> <p>Janus Pannonius: Mars istenhez békességért</p> <p>Janus Pannonius: A saját lelkéhez</p> <p>Boccaccio: Dekameron (részletek)</p> <p>Irodalom és film: Eric Till: Luther</p> <p>Reményik Sándor: A fordító</p> <p>Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers)</p> <p>Irodalom és film: Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajzfilmek) (részlet)</p> <p>Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)</p> <p>További Balassi-versek</p> <p>További Shakespeare-szonettek</p> <p>Irodalom és film: Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia (vagy más feldolgozás)</p> <p>Franco Zeffirelli: Hamlet (vagy más feldolgozás)</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Petrarca-szonett megismerése – A magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével – A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése – A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban – A szonett formai változása Shakespeare-nél – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével. – Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására – A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása
--	---

	– Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
Fogalmak	reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers, bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia, Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett, blank verse, commedia dell'arte, hármasszínház, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés; tanári értékelés, önértékelés, tanulóértékelés; írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió; szóbeli formák: felelet, kiselőadás; projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák

10. évfolyam

Óraszám:

4 évfolyamos műszaki-csoport	4 évfolyamos orvostudományi csoport	4 évfolyamos gazdasági csoport	4 évfolyamos jogi-kommunikációs csoport	5 évfolyamos nyelvi előkészítő-talentedozó osztály
108	108	108	108	108

	VIII. A barokk és a rokokó irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	A) Epika a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás	5

	<p>Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)</p> <p>b) Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)</p> <p>c) Levél Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)</p> <p>d) Tudományos élet Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)</p> <p>B) A kuruc kor lírája: művek, műfajok</p> <p>Rákóczi-nóta Őszi harmat után</p>	2
Ajánlott tananyag	<p>Zrínyi Miklós: Az török áfium ellen való orvosság (részlet)</p> <p>Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)</p> <p>Apáczai Csere János: Az iskolák felette szükséges voltáról (részlet)</p>	2
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése, – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével 	
Fogalmak	<p>barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosó-ének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat</p>	

Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulóársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>
--	--

	IX: A felvilágosodás irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Az európai felvilágosodás</p> <p>a) Epika</p> <p>Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek)</p> <p>Voltaire: Candide (részletek)</p> <p>b) Színház- és drámatörténet</p> <p>A francia klasszicista dráma</p> <p>Molière: A fösvény vagy Tartuffe</p> <p>Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)</p> <p>c) Líra</p> <p>Robert Burns: John Anderson</p> <p>Robert Burns: Falusi randevú</p> <p>B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</p> <p>a) Epika</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)</p> <p>b) Líra</p> <p>Kazinczy Ferenc: Tövissek és virágok (részletek)</p> <p><i>Portré: Csokonai Vitéz Mihály</i></p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Az estve</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz</p>	<p>5</p> <p>3</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>6</p>

	<p>Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz</p> <p>C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</p> <p>a) Líra</p> <p><i>Portré: Berzsenyi Dániel</i></p> <p>Berzsenyi Dániel: Osztályrészem Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz Berzsenyi Dániel: A közelítő tél Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)</p> <p><i>Portré: Kölcsey Ferenc</i></p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke</p> <p>b) Epika</p> <p>Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek) Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)</p> <p>c) Színház és dráma</p> <p>Katona József: Bánk bán</p>	<p>8</p> <p>1</p> <p>2</p>
<p>Ajánlott tananyag</p>	<p>A) Az európai felvilágosodás</p> <p>a) Epika</p> <p>Montesquieu: Perzsa levelek (részlet) Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet) Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet) Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései (részlet) Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet)</p> <p>b) Színház- és drámatörténet</p>	<p>9</p>

	<p>Jean Racine: Phaedra (részlet)</p> <p>Pierre Corneille: Cid (részlet)</p> <p>Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet)</p> <p>A német későklasszicista, koraromantikus dráma</p> <p>Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma</p> <p>c) Líra</p> <p>William Blake: A tigris</p> <p>William Blake: A bárány</p> <p>Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala</p> <p>Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály</p> <p>B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</p> <p>a) Epika</p> <p>Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet)</p> <p>Kármán József: Fanni hagyományai (részletek)</p> <p>Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet)</p> <p>Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek)</p> <p>b) Líra</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozás-kor</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A feredés</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Az anákreoni versek</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Jövendölés az első oskoláról a Somogyban</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A tihanyi Ekhóhoz</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A vidám természetű poéta</p> <p>C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</p> <p>a) Líra</p> <p>Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet)</p>	
--	---	--

	<p>Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.)</p> <p>Berzsenyi Dániel: Horác</p> <p>Berzsenyi Dániel: Vitkovics Mihályhoz</p> <p>Berzsenyi Dániel: Búcsúzás Kemenes-aljától</p> <p>Berzsenyi Dániel: Napóleonhoz</p> <p>Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa!</p> <p>Kölcsey Ferenc: Bordal</p> <p>Kölcsey Ferenc: Csolnakon</p> <p>b) Epika</p> <p>Kölcsey Ferenc: Mohács (részlet)</p> <p>c) Színház és dráma</p> <p>Erkel Ferenc: Bánk bán</p> <p>Kisfaludy Károly: A kérők</p> <p>Bohák György: A kérők</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából – A klasszicizmus eszmetörténeti háttere, főbb sajátosságai – A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével
Fogalmak	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény, vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális

	levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, pik-túra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal, nemzeti himnusz, értekezés, intelleum, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet
Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	X. A romantika irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Az angolszász romantika</p> <p>George Byron egy szabadon választott művéből részlet</p> <p>Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)</p> <p>Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság</p> <p>B) A francia romantika</p> <p>Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)</p> <p>C) A német romantika</p> <p>Heinrich Heine: Loreley</p> <p>D) Az orosz romantika</p> <p>Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)</p> <p>E) A lengyel romantika</p> <p>Adam Mickiewicz: A lengyel anyához</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p>
Ajánlott tananyag	<p>A) Az angolszász romantika</p> <p>Percy Bysshe Shelley: Óda a nyugati szélhez</p> <p>John Keats: Óda egy görög vázához</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Richard Thorpe: Ivanhoe</p> <p>Jane Austen: Büszkeség és balítélet</p> <p>Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet</p>	5

	<p>vagy: más Jane Austen-regény adaptációja</p> <p>Edgar Allan Poe: A kút és az inga</p> <p>Edgar Allan Poe: A fekete macska</p> <p>Edgar Allan Poe: A holló</p> <p>B) A francia romantika</p> <p>Irodalom és film/zene</p> <p>Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame</p> <p>Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása</p> <p>Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy</p> <p>Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása</p> <p>C) A német romantika</p> <p>E.T.A. Hoffmann: Az arany virágcserep</p> <p>Heinrich Heine: A dal szárnyára veszlek</p> <p>Heinrich Heine: Memento</p> <p>D) Az orosz romantika</p> <p>Alexandr Szergejevics Puskin: A pikk dáma</p> <p>E) A lengyel romantika</p> <p>Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)</p>	
Fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusa jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusa időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből 	
Fogalmak	korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember	

Lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>
--	---

	XI. A magyar romantika irodalma	Órakeret
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) Életművek a magyar romantika irodalmából</p> <p>a) Vörösmarty Mihály</p> <p>Líra</p> <p>Szózat</p> <p>Gondolatok a könyvtárban</p> <p>A merengőhöz</p> <p>Az emberek</p> <p>Előszó</p> <p>A vén cigány</p> <p>Drámai költemény</p> <p>Csongor és Tünde</p> <p>b) Petőfi Sándor</p> <p>Líra</p> <p>A négyökrös szekér</p> <p>A bánat? egy nagy oceán</p> <p>A természet vadvirága</p> <p>Fa leszek, ha...</p> <p>Reszket a bokor, mert...</p> <p>Minek nevezzelek?</p> <p>Egy gondolat bánt engemet</p> <p>A puszta, télen vagy Kis-Kunság</p> <p>A XIX. század költői</p> <p>Fekete-piros dal</p>	<p>8</p> <p>10</p>

	<p>Epika</p> <p>A helység kalapácsa (részlet)</p> <p>Az apostol (részlet)</p> <p>c) Jókai Mór</p> <p>Elbeszélések</p> <p>A tengerszem tündére</p> <p>A huszti beteglátogatók</p> <p>Regények</p> <p>Az arany ember</p> <p>B) Tudományos élet a romantika korában</p> <p>Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)</p> <p>Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)</p>	<p>7</p> <p>1</p>
Ajánlott tananyag	<p>A) Életművek a magyar romantika irodalmából</p> <p>a) Vörösmarty Mihály</p> <p>Líra</p> <p>Magyarország címere</p> <p>Virág és pillangó</p> <p>Liszt Ferenchez</p> <p>Az élő szobor</p> <p>Ábránd</p> <p>Fóti dal</p> <p>Epika</p> <p>Zalán futása (Első ének, részlet)</p> <p>b) Petőfi Sándor</p> <p>Líra</p> <p>Hortobágyi kocsmárosné</p> <p>Isten csodája</p> <p>A virágnak megtiltani nem lehet</p> <p>Szeget szeggel</p> <p>Csokonai</p> <p>Megy a juhász számaron</p>	10

	<p>Szeptember végén Beszél a fákkal a bús őszi szél Várady Antalhoz Európa csendes, újra csendes Pacsirtaszót hallok megint Szabadság, szerelem</p> <p>Epika Úti levelek (részletek)</p> <p>c) Jókai Mór</p> <p>A megölt ország A debreceni kastély A magyar Faust Két menyegző Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Várkonyi Zoltán: Kárpáthy Zoltán vagy Várkonyi Zoltán: Fekete gyémántok</p> <p>B) Tudományos élet a romantika korában</p> <p>Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a legrégebb időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet) Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)</p>	
<p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – A Petőfi-életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (<i>Az apostol</i>, <i>A helység kalapácsa</i>) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül – Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése – A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történeteiben – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe – A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése – Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal – Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével
--	--

Fogalmak	rapszódia, drámai költemény, népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz, irányregény, utópia, szigetutópia, nemzeti szemlélet, korszerű népiesség
Lehetséges mérési-értékelési formák	diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulóúrsak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió szóbeli formák: felelet, kiselőadás projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák

11. évfolyam

Óraszám:

4 évfolyamos műszaki-csoport	4 évfolyamos orvos-gyógyszerészeti csoport	4 évfolyamos gazdasági csoport	4 évfolyamos jogi-kommunikációs csoport	5 évfolyamos nyelvi előkészítő-szélesség-gondozó osztály
108	108	108	144	108

	I. A klasszikus modernség irodalma	órakeret: 38 alapóra (+ jogi-kommunikációs csoport)
A tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) A nyugat-európai irodalom</p> <p>c) Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)</p> <p>d) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon)</p> <p>B) Az orosz irodalom</p>	5
		5

	<p>e) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg</p> <p>f) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek)</p> <p>g) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála</p> <p>h) Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi</p> <p>C) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai</p> <p>d) Charles Baudelaire A Romlás virágai – Előszó Az albatrosz</p> <p>e) Paul Verlaine Őszi chanson Költészettan</p> <p>f) Arthur Rimbaud A magánhangzók szonettje</p> <p>D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</p> <p>1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</p> <p>c) Arany János</p> <ul style="list-style-type: none"> • Epika Toldi estéje • Balladák Ágnes asszony V. László Vörös Rébék • Líra Fiarnak Letésem a lantot Kertben Epilógus 	<p>3</p> <p>10</p>
--	---	----------------------------------

	<p>Kozmopolita költészet</p> <p>Mindvégig</p> <p>e) Mikszáth Kálmán</p> <p>Az a fekete folt</p> <p>Bede Anna tartozása</p> <p>A bágyi csoda</p> <p>Beszterce ostroma</p> <p>2. Színház- és drámatörténet:</p> <p>Madách Imre: Az ember tragédiája</p> <p>3. Személyek a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából</p> <p>d) Tompa Mihály</p> <p>A gólyához</p> <p>A madár, fiaihoz</p> <p>e) Gárdonyi Géza</p> <p>Az én falum (részletek)</p> <p>A láthatatlan ember (részlet)</p> <p>f) Vajda János</p> <p>Húsz év múlva</p>	<p>6</p> <p>5</p> <p>4</p>
ajánlott tananyag	<p>A nyugat-európai irodalom</p> <p>Charles Dickens: Twist Olivér</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás)</p> <p>Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek</p> <p>Az orosz irodalom</p> <p>Nyikolaj Vasziljevics Gogol: Az orr</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy</p> <p>Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása)</p> <p>Irodalom és színház</p>	<p>10</p> <p>(+12)</p>

	<p>Anton Pavlovics Csehov: Három nővér (valamelyik színházi adaptációja)</p> <p><i>A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai</i></p> <p>Egy dög</p> <p>Kapcsolatok</p> <p>Holdfény</p> <p>Kenyérlesők</p> <p>A részeg hajó (részlet)</p> <p><i>Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</i></p> <p>Arany János</p> <p>Toldi szerelme (részletek)</p> <p>Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek)</p> <p>A walesi bárdok</p> <p>Tetemre hívás</p> <p>Híd-avatás</p> <p>Tengeri-hántás</p> <p>Visszatekintés</p> <p>Széchenyi emlékezete</p> <p>Az örök zsidó</p> <p>Őszikék</p> <p>Tamburás öreg úr</p> <p>Sejtelem</p> <p>A tölgyek alatt</p> <p>Mikszáth Kálmán:</p> <p>Tímár Zsófi özvegysége</p> <p>Hova lett Gál Magda</p> <p>Szegény Gélyi János lovai</p> <p>Irodalom és tévéjáték:</p> <p>Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)</p> <p>Madách Imre: Mózes</p> <p>Tompa Mihály: Nép dal</p> <p>Gárdonyi Géza: Az Isten rabjai (részlet)</p>	
--	---	--

	<p>Vajda János: A virrasztók, Az üstökös</p> <p>Reviczky Gyula: Magamról, Schopenhauer olvasása közben</p>	
<p>fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása – A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján – A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése – Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével – Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése – Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban – A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése – A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása – A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele – A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók) – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján – Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek) 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése – A költő epikájának (<i>Toldi estéje</i>, <i>Buda halála</i>) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével – A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében – Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék) – Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása – Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése – Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása – A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában – Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban – A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése – Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása – Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben – Madách Imre <i>Az ember tragédiája</i> című művének közös órai feldolgozása – A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése – A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása – Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?) – Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján
fogalmak	klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma, szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő, ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus, különc, donquijoteizmus, emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter, nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulóársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	II. A magyar irodalom a XX. században	Órakeret 44 alapóra (+ jogi-kommuni- kációs csoport)
a tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>A) <i>Életművek a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p>a) Herczeg Ferenc Az élet kapuja Fekete szüret a Badacsonyon <i>Színház- és drámatörténet:</i> Bizánc</p> <p>b) Ady Endre Góg és Magóg fia vagyok én... Héja-nász az avaron Harc a Nagyúrral Új vizeken járok Az ős Kaján A Sion-hegy alatt Az Úr érkezése Kocsi-út az éjszakában Emlékezés egy nyár-éjszakára Őrizem a szemed</p> <p>c) Babits Mihály In Horatium A lírikus epilógja Esti kérdés Jobb és bal Mint különös hírmondó... Ősz és tavasz közt Jónás könyve; Jónás imája</p> <p>d) Kosztolányi Dezső A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe) Boldog, szomorú dal</p>	<p>5</p> <p>9</p> <p>8</p> <p>8</p>

	<p>Őszi reggeli</p> <p>Halotti beszéd</p> <p>Hajnali részegség</p> <p>Édes Anna</p> <p>Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól</p> <p>B) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p>a) Móricz Zsigmond</p> <p>Tragédia</p> <p>Úri muri</p> <p>b) Wass Albert</p> <p>Adjátok vissza a hegyeim!</p> <p>Üzenet haza</p> <p>D) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói</i></p> <p>c) Juhász Gyula</p> <p>Tiszai csönd</p> <p>Anna örök</p> <p>d) Tóth Árpád</p> <p>Esti sugárkoszorú</p> <p>Lélektől lélekig</p> <p>Isten oltó-kése</p> <p>c) Karinthy Frigyes</p> <p>Így írtok ti (részletek)</p> <p>Találkozás egy fiatalemberrel</p>	<p>5</p> <p>4</p> <p>5</p>
ajánlott tananyag	<p>Herczeg Ferenc</p> <p>A hét sváb (részlet)</p> <p>Irodalom és színház</p> <p>Kék róka (részlet)</p> <p>Ady Endre</p> <p>A Tisza-parton</p> <p>Lédával a bálban</p>	<p>16</p> <p>(+24)</p>

<p>Vér és arany</p> <p>Sem utódja, sem boldog őse...</p> <p>Az eltévedt lovas</p> <p>Elbocsátó szép üzenet</p> <p>Síjja régi babonának</p> <p>Köszönöm, köszönöm, köszönöm</p> <p>Ember az embertelenségben</p> <p>A Hortobágy poétája</p> <p>Párisban járt az Ősz</p> <p>Babits Mihály</p> <p>A Danaidák</p> <p>Húsvét előtt</p> <p>Örök kék ég a felhők mögött (részlet)</p> <p>Ádáz kutyám</p> <p>A gazda bekeríti házát</p> <p>Csak posta voltál</p> <p>Balázsolás</p> <p>A gólyakalifa (részlet)</p> <p>Kosztolányi Dezső</p> <p>Cigány a siralomházban</p> <p>Számadás</p> <p>Vörös hervadás</p> <p>Októberi táj</p> <p>Marcus Aurelius</p> <p>Esti Kornél éneke</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Kosztolányi Dezső: Pacsirta</p> <p>Ranódy László: Pacsirta</p> <p>Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás</p> <p>A fürdés</p> <p>A kulcs</p> <p>Móricz Zsigmond</p> <p>Judith és Eszter</p>	
---	--

	<p>Barbárok</p> <p>Tündérbert (részlet)</p> <p>Wass Albert</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet!</p> <p>A funtineli boszorkány (részlet)</p> <p>Juhász Gyula</p> <p>A halotti beszéd</p> <p>Utolsó vacsora</p> <p>Szerelem</p> <p>Tóth Árpád</p> <p>Kisvendéglőben</p> <p>Elégia egy rekettyebokorhoz</p> <p>Jó éjszakát</p> <p>Álarcosan</p> <p>Karinthy Frigyes</p> <p>Tanár úr, kérem (részletek)</p> <p>Utazás a koponyám körül (részlet)</p> <p>Előszó</p> <p>Szerb Antal</p> <p>Budapesti kalauz marslakók számára</p> <p>Utas és holdvilág (részlet)</p>	
<p>fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az életművek főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével – A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái – Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében – A szimbólumok újszerű használata az életműben – A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése – Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése – Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból – Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatok a költői pálya alakulásával – A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása – A Nyugat születése, jelentőségének felismerése – Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével – Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése – Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása – Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával – Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei – Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével – Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által – Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése – A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában – A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben – Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében) – Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata – A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti hátterének feltárása – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése – Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben – A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása – Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – Az Így írtok ti irodalmi jelentőségének megértése – A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján
fogalmak	Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű, szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés, filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia, homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás, naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom, A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia,
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulóársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

12. évfolyam

Óraszám:

4 évfolyamos műszaki-csoport	4 évfolyamos orvos-gyógyszerészeti csoport	4 évfolyamos gazdasági csoport	4 évfolyamos jogi-kommunikációs csoport	5 évfolyamos nyelvi előkészítő-s-tehetség-gondozó osztály
96	96	96	160	96

	III. A modernizmus irodalma	Órakeret 18
a tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>E) Avantgárd mozgalmak</p> <p>c) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút</p> <p>d) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)</p> <p>F) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</p> <p>b) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)</p> <p>G) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</p> <p>c) Franz Kafka: Az átváltozás</p> <p>d) Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló</p> <p>H) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</p> <p>Irodalom és színház</p> <p>Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázszi mama</p> <p>Samuel Barclay Beckett: Godot-ra várva vagy</p> <p>Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus</p> <p>I) A posztmodern világirodalom</p> <p>a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek)</p> <p>b) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)</p>	<p>4</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>3</p>

<p>ajánlott tan- anyag</p>	<p>Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányzatok; Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet) Gottfried Benn: Kék óra Federico García Lorca: Alvajáró románc, Kis bécsi valcer Franz Kafka: A per (részletek) Irodalom és tévésorozat: Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita (Vagy másik regényfeldolgozás) Bulgakov: A Mester és Margarita Irodalom és film Arthur Miller: Az ügynök halála Volker Schlöndorff: Az ügynök halála (vagy más feldolgozás) Irodalom és film Jiří Menzel: Sörgyári capriccio Jorge Luis Borges: Bábeli könyvtár Julio Cortázar: Összefüggő parkok</p>	<p>4 (+14 a jogi-kommunikációs csoportnak)</p>
<p>fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése – Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben – Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása – Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése – A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata. – Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése – Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése – A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására. – Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai
fogalmak	dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió;</p> <p>érettségi szövegértés típusú feladatlapok, érettségi feleletvázlatok kidolgozása (egyéni, ill. csoportosan)</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás, érettségi felelet modellezése</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>

	IV. A magyar irodalom a XX. században II.	Órakeret 41
a tananyag tartalma (törzsanyag)	<p><i>A) Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i></p> <p>József Attila</p> <p>Nem én kiáltok</p> <p>Reménytelenül</p> <p>Holt vidék</p>	9

	Óda	
	Flóra	
	Kései sirató	
	A Dunánál	
	Tudod, hogy nincs bocsánat	
	Nem emel föl	
	(Karóval jöttél...)	
	A) Portrék a XX. század magyar irodalmából I.	
	a) Örkény István	2
	– Egyperces novellák (részletek)	
	b) Szabó Magda	2
	Az ajtó	
	b) Kányádi Sándor	3
	Fekete- piros	
	Halottak napja Bécsben	
	Sörény és koponya (részlet)	
	Valaki jár a fák hegyén	
	E) Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.	
	g) Metszetek: egyéni utakon	
	– Krúdy Gyula	2
	Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy	
	Szindbád útja a halálnál – Ötödik út	
	– Szabó Dezső	2
	– Feltámadás Makucskán	
	– Weöres Sándor	2
	Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.)	
	h) Metszetek a modernista irodalomból – a	
	Nyugat alkotói	
	– Szabó Lőrinc	2
	Semmiért Egészen	
	Mozart hallgatása közben	
	– Radnóti Miklós	4
	Járkálj csak, halálraitélt!	

	<p>Hetedik ecloga</p> <ul style="list-style-type: none"> – Erőltetett menet – Razglednicák <p>i) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpát-aljai irodalomból</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dsida Jenő – Nagycsütörtök – Arany és kék szavakkal – Reményik Sándor – Halotti beszéd a hulló leveleknek – Eredj, ha tudsz (részlet) – Áprily Lajos – Tavasz a házsongárdi temetőben – Március <p>j) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nagy László Ki viszi át a Szerelmet Adjon az Isten <p>k) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pilinszky János Halak a hálóban Apokrif Négysoros <p>l) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból</p> <ul style="list-style-type: none"> – Illyés Gyula Puszták népe (részlet) <p>F) Színház- és drámatörténet</p> <p>c) Örkény István: Tóték</p> <p>Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)</p>	<p>6</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>(1)</p> <p>3</p> <p>(2)</p> <p>(1)</p>
--	---	---

ajánlott tan- anyag	<p>József Attila Szegényember balladája Medáliák (részlet) Istenem Tiszta szívvel Áldalak búval, vigalommal Tedd a kezed Téli éjszaka Eszmélet Levegőt! Kész a leltár Gyermekké tettél Születésnapomra Nagyon fáj (Talán eltűnök hirtelen...) (Íme, hát megleltem hazámat...)</p> <p>Szabó Magda Irodalom és film Szabó István: Az ajtó</p> <p>Kányádi Sándor Dél keresztje alatt Csángó passió Hiúság Kuplé a vörös villamosról</p> <p>Krúdy Gyula Irodalom és film Huszárik Zoltán: Szindbád</p> <p>Szabó Dezső Az elsodort falu (részletek)</p> <p>Weöres Sándor Psyché (részletek)</p> <p>Szabó Lőrinc Kalibán</p>	14 (+44 a jogi- kommunikációs csoportnak)
--------------------------------	---	---

<p>Dsuang Dszi álma</p> <p>Különbéke</p> <p>Tücsökzene (részletek)</p> <p>Radnóti Miklós</p> <p>Első ecloga</p> <p>Tétova óda</p> <p>Nem bírta hát...</p> <p>Levél a hitveshez</p> <p>Töredék</p> <p>A la recherche</p> <p>Márai Sándor:</p> <p>Szindbád hazamegy (részlet)</p> <p>Halotti beszéd</p> <p>Ottlik Géza</p> <p>Iskola a határon (részlet)</p> <p>Buda (részlet)</p> <p>Dsida Jenő</p> <p>Psalmus Hungaricus (részletek)</p> <p>Reményik Sándor</p> <p>Ahogy lehet</p> <p>Áprily Lajos</p> <p>Holló-ének</p> <p>Kolozsvári éjjel</p> <p>Kós Károly</p> <p>Varjú-nemzetség (részlet)</p> <p>Nyirő József</p> <p>Madéfalvi veszedelem (részlet)</p> <p>Gion Nándor</p> <p>A kárókatónák még nem jöttek vissza</p> <p>Kovács Vilmos</p> <p>Holnap is élünk</p> <p>Nagy László</p> <p>Gyöngyszoknya (részlet)</p>	
--	--

<p>Himnusz Minden időben</p> <p>Csodafiú szarvas</p> <p>Tűz</p> <p>Pilinszky János</p> <p>Harbach 1944</p> <p>Agonia christiana</p> <p>Nagyvárosi ikonok</p> <p>Nemes Nagy Ágnes</p> <p>A fák</p> <p>Kiáltva</p> <p>Ekhnáton éjszakája</p> <p>Mándy Iván</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Mándy Iván: Régi idők focija</p> <p>Sándor Pál: Régi idők focija</p> <p>Sinka István</p> <p>Fekete bojtár vallomásai (részlet)</p> <p>Csoóri Sándor</p> <p>Tudósítás a toronyból (részlet)</p> <p>Anyám fekete rózsza</p> <p>Anyám szavai</p> <p><i>Metszetek a magyar posztmodern irodalomból</i></p> <p>Tandori Dezső</p> <p>Horror</p> <p>Töredék Hamletnek</p> <p>Táj két figurával</p> <p>Egy talált tárgy megtisztítása</p> <p>Hajnóczy Péter</p> <p>A fűtő (részletek)</p> <p>M (részletek)</p> <p>A halál kilovagolt Perzsiából (részletek)</p> <p>Esterházy Péter</p> <p>Termelési kisszregény (részlet)</p>	
---	--

	<p>Harmonia caelestis (részlet)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!</p> <p>Németh László: A két Bolyai (részlet)</p> <p>Szabó Magda: A macskák szerdája</p> <p>Sütő András: Advent a Hargitán</p> <p>Csurka István: Házmastersirató</p> <p>Gyurkovics Tibor: Nagyvizit</p>	
<p>fejlesztési feladatok és ismeretek</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével – József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembeállítás, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása – Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függenek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal – A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai – József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata – József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival) – Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. – Történelmi katalizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban – Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban – A lírai beszéd mód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszéd módok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján – A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése – Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal – Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban – A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése – A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése
fogalmak	<p>tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, ön-megszólító vers, dialogizáló versbeszéd, groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziság, életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom, totalitárius, történelmi dráma</p>
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió; érettségi szövegértés típusú feladatlapok, érettségi feleletvázlatok kidolgozása (egyénilleg, ill. csoportosan)</p>

	szóbeli formák: felelet, kiselőadás, érettségi felelet modellezése projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák
--	--

	V. A XX. századi történelem az irodalomban	Órakeret 8
a tananyag tartalma (törzsanyag)	<p>f) Trianon</p> <ul style="list-style-type: none"> Juhász Gyula: Trianon Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső) – Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet) <p>g) Világháborúk</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyóni Géza: Csak egy éjszakára... <p>h) Holokauszt</p> <ul style="list-style-type: none"> Szép Ernő: Emberszag (részlet) Tadeusz Borowski: Kövilág <p>i) Kommunista diktatúra</p> <ul style="list-style-type: none"> Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek) <p>j) 1956</p> <ul style="list-style-type: none"> Nagy Gáspár Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából <p>Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>2</p>
ajánlott tananyag	<p>Babits Mihály: A repülő falu</p> <p>Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)</p> <p>Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás</p> <p>Gyóni Géza: Magyar katonák dala</p> <p>Alexis levele Alexandrához</p> <p>Polcz Alaine: Asszony a fronton</p> <p>Irodalom és film</p>	4 (+10 a jogi-kommunikációs csoportnak)

	<p>Török Ferenc: 1945 Irodalom és film</p> <p>Roberto Benigni: Az élet szép Irodalom és film</p> <p>Kertész Imre: Sorstalanság</p> <p>Koltai Lajos: Sorstalanság Irodalom és film</p> <p>Bacsó Péter: A tanú</p> <p>Bereményi Géza: Eldorádó</p> <p>Faludy György: Kihallgatás</p> <p>Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetcsop- port (részlet)</p> <p>Irodalom és film</p> <p>Michael Radford: 1984 Irodalom és film</p> <p>Gothár Péter: Megáll az idő Irodalom és film</p> <p>Szilágyi Andor: Mansfeld</p> <p>Albert Camus: A magyarok vére (részlet)</p>	
fejlesztési feladatok és ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban – Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése 	
fogalmak	történelmi regény, narratíva, nemzetiség, kisebbség, határon túli irodalom, holocaustirodalom, szamizdat, szocialista realizmus, sematizmus	
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p>	

	<p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió;</p> <p>érettségi szövegértés típusú feladatlapok, érettségi feleletvázlatok kidolgozása (egyéni, ill. csoportosan)</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás, érettségi felelet modellezése</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>
--	--

	VI. Metszetek a kortárs magyar irodalomból	órakeret
a tananyag tartalma (törzsanyag)	A szaktanár által <u>szabadon választott</u> írók, művek	5
ajánlott tananyag	A szaktanár által <u>szabadon választott</u> írók, művek	4 (+10 a jogi-kommunikációs csoportnak)
fejlesztési feladatok és ismeretek	A szaktanár szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.	
fogalmak	A szaktanár választásának függvényében	
lehetséges mérési-értékelési formák	<p>diagnosztikus, formatív és szummatív mérés-értékelés</p> <p>tanári értékelés, önértékelés, tanulótársak értékelése</p> <p>írásbeli formák: feladatlapok, tesztek, dolgozatok, szövegalkotási feladatok, tanulói portfólió;</p> <p>érettségi szövegértés típusú feladatlapok, érettségi feleletvázlatok kidolgozása (egyéni, ill. csoportosan)</p> <p>szóbeli formák: felelet, kiselőadás, érettségi felelet modellezése</p> <p>projektek: gyűjtőmunka, poszter, plakát, prezentáció készítése, rajzok készítése, digitális munkák</p>	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK, MEMORITEREK

7-8. ÉVFOLYAM

<p>Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa</p> <p>Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák</p> <p>Mikszáth Kálmán: A néhai bárány</p> <p>Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig</p> <p>Szabó Magda: Abigél</p> <p>Egy XX. századi magyar dráma tanári választás alapján</p> <p>Egy XX. századi magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény tanári választás alapján</p> <p>Homérosz: Iliasz vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>Szophoklész: Antigoné</p> <p>Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből)</p>	<p>Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg</p> <p>Kölcsey Ferenc: Huszt</p> <p>Kölcsey Ferenc: Emléklapra</p> <p>Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg</p> <p>Petőfi Sándor: Nemzeti dal</p> <p>Petőfi Sándor: Szabadság szerelem</p> <p>Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)</p> <p>Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)</p> <p>József Attila: Születésnapomra (részlet)</p> <p>József Attila: Mama</p> <p>Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)</p> <p>Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)</p> <p>Homérosz: Íliasz vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p>Anakreón: Gyűlölöm azt...</p> <p>Catullus: Gyűlölök és szeretek</p>
---	--

9-10. ÉVFOLYAM

<p>Halotti Beszéd és Könyörgés (részlet)</p> <p>Ómagyar Mária-siralom (részlet)</p> <p>Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</p> <p>François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p> <p>Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella</p> <p>William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi</p> <p>Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)</p> <p>Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)</p>	<p>Halotti Beszéd és Könyörgés (részlet)</p> <p>Ómagyar Mária-siralom (részlet)</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete</p> <p>Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)</p> <p>Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez</p> <p>Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)</p> <p>Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)</p>
---	--

Molière: A fősvény vagy Tartuffe	Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Katona József: Bánk bán	Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság	Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde	Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)	Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Petőfi Sándor: Az apostol (részlet)	Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)	Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán...
Arany János: Toldi estéje	Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma	Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)
	Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
	Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
	Arany János: Epilógus (részlet)

11-12. ÉVFOLYAM

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)	Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi	Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála	Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Franz Kafka: Az átváltozás	Babits Mihály: Jónás imája
Thomas Mann: Mario és a varázsló vagy Tonio Kröger	Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
Bertolt Brecht: Kurázszi mama és gyermekei vagy Koldusopera	József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
	József Attila Óda (részlet)
	Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
	Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)

<p>Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy</p> <p>Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus</p> <p>Madách Imre: Az ember tragédiája</p> <p>Herczeg Ferenc: Az élet kapuja</p> <p>Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája</p> <p>Kosztolányi Dezső: Édes Anna</p> <p>Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia</p> <p>Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!</p> <p>Örkény István: Tóték</p> <p>Szabó Magda: Az ajtó</p>	<p>Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)</p> <p>Áprily Lajos: Március (részlet)</p> <p>Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet</p>
---	--

A középszintű érettségi vizsga témakörei magyar nyelvből:

- Kommunikáció
- A magyar nyelv története
- Ember és nyelvhasználat
- A nyelvi szintek
- A szöveg
- A retorika alapjai
- Stílus és jelentés

A középszintű érettségi vizsga témakörei irodalomból:

- Művek a magyar irodalomból I. Kötelező szerzők
- Művek a magyar irodalomból II. Választható szerzők
- Művek a magyar irodalomból III. Kortárs szerzők
- Művek a világirodalomból
- Színház és dráma
- Az irodalom határterületei

- Regionális kultúra, interkulturális jelenségek és a határon túli irodalom